

ZPRÁVA O DRUHÉM KOLE PROCESU NÁRODNÍHO HODNOCENÍ RIZIK PRANÍ PENĚZ A FINANCOVÁNÍ TERORISMU

červen 2021

Obsah

1.1	Seznam použitých zkratk a přehled vybraných právních předpisů a mezinárodních smluv . 5	
1.1.1	Seznam použitých zkratk	5
1.1.2	Přehled vybraných právních předpisů a mezinárodních smluv.....	11
1.1.3	Vymezení rozsahu sdílení a hlavní zpracovatelé	13
1.2	Úvod	22
1.3	Manažerské shrnutí	24
1.4	Srovnání vybraných závěrů z prvního a z druhého kola	26
1.5	Metodika procesu: rozsah, zvolené postupy a cíle, způsob práce	27
3	Zranitelnosti.....	36
3.1	Hodnocení zranitelností v soukromém sektoru	36
3.1.18	Subproces k hotovosti obecně	36
3.1.19	Subproces k výjimkám podle § 34 AML zákona	37
3.2	Hodnocení horizontálních zranitelností ve veřejném sektoru	39
3.2.1	Kriminalizace ML/TF: vývoj legislativy v oblasti praní špinavých peněz a financování terorismu v období 2015 – 2020	39
3.2.2	Statistické vykazování pro potřeby boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.....	44
3.2.6	Korupce jakožto zranitelnost s významem pro ML/TF rizika.....	45
3.2.7	Zranitelnost nestátních neziskových organizací v oblasti ML/TF	51
3.3	Stručný popis institucionální struktury AML/CFT systému	57
4	Souhrnné hodnocení hrozeb včetně jejich důsledků	70
5	Shrnutí závěrů z druhého kola	75
	Přehled strategických dokumentů týkajících se oblasti AML/CFT	77
	Seznam použité zahraniční literatury	80
	Seznam příloh.....	83

1.1 Seznam použitých zkratk a přehled vybraných právních předpisů a mezinárodních smluv

1.1.1 Seznam použitých zkratk

a.s.	akciová společnost
AISP	poskytovatel služby informování o platebním účtu
AML	předcházení praní peněz a boj proti praní peněz (<i>Anti-Money Laundering</i>), pod tímto pojmem rozumíme často i soubor CFT opatření
AUDIOTEX	speciálně zpoplatněná telefonní hlasová služba obsahového charakteru
CFT	boj proti financování terorismu (<i>Countering Financing of Terrorism</i>)
CITES	ohrožený druh podle Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
CS	Celní správa
CÚ	celní úřad
CZK	koruna česká
ČAK	Česká advokátní komora
ČNB	Česká národní banka
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
DMS	dárcovská SMS

DPH	daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
EHP	Evropský hospodářský prostor
EK ČR	Exekutorská komora ČR
EP	Evropský parlament
ESA	evropské orgány dohledu (<i>European Supervisory Authorities</i>)
EU	Evropská unie
EUR	euro
FATF	Finanční akční výbor (<i>Financial Action Task Force</i>)
FAÚ	Finanční analytický úřad
FIU	finanční zpravodajská jednotka (<i>Financial Intelligence Unit</i>)
FIU.net	zabezpečená komunikační síť EU FIU
FO	fyzická osoba
FOP	fyzická osoba podnikající
FT nebo TF	financování terorismu (<i>Terrorist Financing</i>)
FÚ	finanční úřad
GFŘ	Generální finanční ředitelství

GRECO	Skupina států proti korupci
GŘC	Generální ředitelství cel
HH	hazardní hra
HW	hardware
IB/SB	internetbanking / smartbanking
ICT	informační a komunikační technologie (<i>Information And Communication Technologies</i>)
IP/IMEI	identifikátor zařízení připojeného k internetu / identifikátor zařízení v síti GSM
IS ABO	informační systém pro vedení účtů a provádění plateb ČNB
ISIS	tzv. Islámský stát
JIP/KAAS	jednotný identitní prostor / katalog autentizačních a autorizačních služeb
KA ČR	Komora auditorů ČR
KDP	Komora daňových poradců ČR
KK	kontrola klienta
KYC	poznej svého klienta (<i>Know Your Customer/Client</i>)
m-platba	platba z mobilního telefonu prostřednictvím on-line platební brány
MK	Ministerstvo kultury
ML	legalizace výnosů z trestné činnosti / praní peněz (<i>Money Laundering</i>)

ML/TF	praní peněz a financování terorismu (<i>Money Laundering / Terrorist Financing</i>)
MLRO	kontaktní osoba (<i>Money Laundering Reporting Officer</i>)
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MONEYVAL	Výbor expertů Rady Evropy pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP	Ministerstvo spravedlnosti
MV	Ministerstvo vnitra
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu
NK ČR	Notářská komora České republiky
NNO	nestátní nezisková organizace
NRA	národní hodnocení rizik (<i>National Risk Assessment</i>)
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OPL	omamné a psychotropní látky
OPO	oznámení podezřelého obchodu

PEP	politicky exponovaná osoba
PČR	Policie České republiky
PHM	pohonné hmoty
PO	právnícká osoba
PREMIUM SMS	speciálně zpoplatněná SMS, jejímž prostřednictvím lze platit za zboží nebo služby
PS	pracovní skupina
P2B	<i>person-to-business</i>
P2P	<i>peer-to-peer</i>
R.	doporučení FATF (<i>Recommendation</i>)
RVNNO	Rada vlády pro nestátní neziskové organizace
SF	svěřenský fond
SM	skutečný majitel
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
system AISG	reporting u HH
SZ	státní zastupitelství
SW	software
TBML	praní peněz obchodem (<i>Trade Based Money Laundering</i>)

TČ	trestná činnost
tis.	tisíc
tř.	třída
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
USD	americký dolar
ZVLP	zvláštní příplatek

1.1.2 Přehled vybraných právních předpisů a mezinárodních smluv

IV. AML směrnice	směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES
V. AML směrnice (případně jen AML směrnice nebo AMLD)	směrnice (EU) č. 2018/843, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU
AML zákon	zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů
CITES	Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
nařízení o EPPO	nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce
OZ nebo občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Palermská úmluva	Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu
rejstříkový zákon	zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů
tr. ř. nebo trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

TZ nebo trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Vídeňská úmluva	Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami
zákon o bankách	zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
zákon o evidenci skutečných majitelů, příp. zákon o ESM	zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, ve znění pozdějších předpisů
zákon o omezení plateb v hotovosti	zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, ve znění pozdějších předpisů
zákon o trestní odpovědnosti právnických osob	zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
zákon o účetnictví	zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
ZoHH	zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů
ZoPS	zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů
ZOPS	zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů (zrušený)

1.1.3 Vymezení rozsahu sdílení a hlavní zpracovatelé

Některé kapitoly této zprávy jsou neveřejné. Rozsah jejich sdílení je uveden v následujícím přehledu.

Řazení ve zprávě	Název kapitoly	Hlavní zpracovatel (é) kapitoly, resp. přílohy	Veřejná, resp. neveřejná	Omezení rozsahu sdílení
1.1	Seznam použitých zkratk a přehled vybraných právních předpisů a mezinárodních smluv	FAÚ	veřejná	
1.2	Úvod	FAÚ	veřejná	
1.3	Manažerské shrnutí	FAÚ	veřejná	
1.4	Srovnání vybraných závěrů z prvního a z druhého kola	FAÚ	veřejná	
1.5	Metodika procesu: rozsah, zvolené postupy a cíle, způsob práce	FAÚ	veřejná	
2	Hrozby praní peněz a financování terorismu	FAÚ, PČR, GŘC, GFŘ, SZ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby, jejich asociace, příslušné profesní komory, NNO zapojené do procesu NRA

3.1.1	Subproces k úvěrovým institucím	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) AML zákona a jejich asociace a ČNB v postavení povinné osoby
3.1.2	Subproces k subjektům na kapitálovém trhu, k fondovému a penzijnímu investování	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) body 1 - 4 AML zákona a jejich asociace a ČNB v postavení povinné osoby
3.1.3	Subproces k platebním službám a k elektronickým peněžům	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) body 5 a 11 AML zákona a jejich asociace a ČNB v postavení povinné osoby
3.1.4	Subproces k poskytovatelům a zprostředkovatelům spoření, leasingu, záruk, úvěru a peněžních půjček	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) body 6 a 7 AML zákona a jejich asociace a ČNB v postavení povinné osoby
3.1.5	Subproces k pojišťovnictví	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) body 1-4 a bod 8 AML zákona a jejich asociace
3.1.6	Subproces k subjektům oprávněným k vykupování dluhů a pohledávek a k obchodování s nimi	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) bod 9 AML zákona a jejich asociace

3.1.7	Subproces ke směnářenské činnosti	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) bod 5 a 10 AML zákona a jejich asociace a ČNB v postavení povinné osoby
3.1.8	Subproces k poštovním službám za účelem dodání poukázané peněžní částky	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. b) bod 11 AML zákona
3.1.9	Subproces k poradenství a službám pro podnikatele ve věcech kapitálové struktury, průmyslové strategie nebo v oblasti fúzí a koupě obchodních závodů	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) bod 12 AML zákona a jejich asociace
3.1.10	Subproces k úschově cenností	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) bodu 14 AML zákona a jejich asociace a ČNB v postavení povinné osoby
3.1.11	Subproces k provozování hazardních her	FAÚ, MF, GŘC	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. c) AML zákona a jejich asociace
3.1.12	Subproces k obchodům s nemovitostmi	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností

				jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a), b) body 6 a 7 a d) AML zákona a jejich asociace
3.1.13	Subproces k právnickým a poradenským profesím	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. e), f) a g) AML zákona, jejich asociace, příslušné profesní komory
3.1.14	Subproces k poskytovatelům služeb pro PO a SF	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. h) a m) AML zákona a jejich asociace
3.1.15	Subproces k obchodům se zbožím	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. i) a j) AML zákona a jejich asociace
3.1.16	Subproces ke službám souvisejícím s virtuálními aktivy	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) a l) AML zákona a jejich asociace
3.1.17	Subproces k obchodům s hotovostí	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 2 písm. d) a e) AML zákona a jejich asociace a ČNB v postavení povinné osoby
3.1.18	Subproces k hotovosti obecně	FAÚ	veřejná	

3.1.19	Subproces k výjimkám podle § 34 AML zákona	FAÚ	veřejná	
3.1.20	Subproces k cenným kovům a drahým kamenům	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) AML zákona a jejich asociace a ČNB v postavení povinné osoby
3.1.21	Subproces k insolvenčním správcům	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, povinné osoby podle § 2 odst. 1 písm. a) AML zákona a jejich asociace a ČNB v postavení povinné osoby
3.1.22	Souhrnné hodnocení rizikovosti typů povinných osob, jiných posuzovaných odvětví a nástrojů zneužitelných k ML/TF	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby, jejich asociace, příslušné profesní komory
3.2.1	Kriminalizace ML/TF: vývoj legislativy v oblasti praní špinavých peněz a financování terorismu	MSP	veřejná	
3.2.2	Statistické vykazování pro potřeby boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu	MV	veřejná	

3.2.3	Kontrola převozů hotovosti	GŘC	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby, jejich asociace, příslušné profesní komory
3.2.4	Zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti	PČR, MSP	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby, jejich asociace, příslušné profesní komory
3.2.5	Efektivita trestního stíhání legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu	MSP, NSZ, PČR	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby, jejich asociace, příslušné profesní komory
3.2.6	Korupce jakožto zranitelnost s významem pro ML/TF rizika	MSP	veřejná	
3.2.7	Zranitelnost nestátních neziskových organizací v oblasti ML/TF	MV	veřejná	
3.3	Stručný popis struktury AML/CFT systému	FAÚ	veřejná	
3.3.1	Hodnocení lidských a rozpočtových zdrojů Finančního analytického úřadu vyčleněných pro boj proti praní peněz a financování terorismu	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ

3.3.2	Hodnocení lidských a rozpočtových zdrojů Policie ČR vyčleněných pro boj proti praní peněz a financování terorismu	PČR	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ
3.3.3	Hodnocení lidských a rozpočtových zdrojů státního zastupitelství vyčleněných pro boj proti praní peněz a financování terorismu	NSZ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ
3.3.4	Hodnocení lidských a rozpočtových zdrojů Celní správy vyčleněných pro boj proti praní peněz a financování terorismu	GŘC	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ
3.3.5	Hodnocení lidských a rozpočtových zdrojů Finanční správy vyčleněných pro boj proti praní peněz a financování terorismu	GFŘ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ
3.3.6	Hodnocení lidských a rozpočtových zdrojů České národní banky vyčleněných	ČNB	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ

	pro boj proti praní peněz a financování terorismu			
4	Souhrnné hodnocení hrozeb včetně jejich důsledků	FAÚ	veřejná	
5	Shrnutí závěrů	FAÚ	veřejná	
	Přehled strategických dokumentů týkajících se oblasti AML/CFT	FAÚ	veřejná	
	Seznam použité zahraniční literatury	FAÚ	veřejná	
Příloha 1	Základní rozbor typologie právních forem právnických osob a svěřenského fondu se zaměřením na jejich obecnou míru rizikovosti z hlediska zneužití při praní peněz a financování terorismu	MSP	veřejná	
Příloha 2	Zranitelnost právních forem právnických osob, svěřenského fondu: výstup z analýzy ML/TF hrozeb	FAÚ	veřejná	

Příloha 3	Vymezení pojmu skutečného majitele a evidence skutečných majitelů	MSP	veřejná	
Příloha 4	Riziko zneužití nestátních neziskových organizací pro účely financování terorismu či praní peněz	MV	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby, jejich asociace, příslušné profesní komory
Příloha 5	Statistika dohledové činnosti za období 2016–2019	FAÚ	veřejná	
Příloha 6	Statistika analytické činnosti FAÚ za období 2016–2019	FAÚ	neveřejná	členové vlády a guvernér ČNB, všechny zainteresované orgány veřejné moci, zahraniční orgány a mezinárodní organizace se stejnou věcnou působností jako FAÚ, všechny povinné osoby, jejich asociace, příslušné profesní komory
Příloha 7	Statistika Police ČR za období 2016–2019	PČR	veřejná	
Příloha 8	Statistika státního zastupitelství za období 2016–2019	NSZ	veřejná	
Příloha 9	Statistika MSP za období 2016–2019	MSP	veřejná	

1.2 Úvod

Legalizace výnosů z trestné činnosti neboli praní peněz a financování terorismu jsou závažné trestné činy s rozsáhlými dopady, které ohrožují nejen hospodářský systém, ale i vnější stabilitu státu. Současně se negativní účinky této trestné činnosti projevují na společnosti a na důvěře v celý, nejen finanční, systém, který pachatelé podřívají a který jim slouží jako hlavní nástroj pro páchaní této trestné činnosti. Ani Česká republika není výjimkou, čelí rizikům praní peněz včetně zdrojové trestné činnosti a financování terorismu, a to nejen uvnitř státu, ale i v rámci organizované trestné činnosti páchané přeshraničně.

Tato národní zpráva se zabývá jak hodnocením samotného rizika praní peněz a financování terorismu, tak také činností a úsilím spočívajícím v prevenci a boji proti této trestné činnosti, které realizují všechny zainteresované subjekty na národní úrovni s cílem zmírňovat tato rizika. Materiál se tak zabývá preventivní i represivní složkou takového úsilí, přičemž hodnocený rozsah činnosti sahá od identifikace klienta u povinné osoby až po odsouzení pachatele za tuto trestnou činnost.

Cílem zprávy je poskytnout shrnutí nejdůležitějších výstupů z procesu národního hodnocení rizik, jimž je Česká republika vystavena. Národní hodnocení rizik je postaveno na dvou základních pilířích, přičemž tím prvním je porozumění rizikům praní peněz a financování terorismu. Tím druhým je příspěvek k budování a upevňování společného porozumění těmto rizikům napříč všemi zainteresovanými subjekty. Poskytuje věrohodný obraz identifikovaných, analyzovaných a hodnocených rizik praní peněz a financování terorismu. Předkládá adresátům realistický obraz toho, *z čeho a jak se v Česku perou špinavé peníze a financuje terorismus*. Jako podklad k tomu slouží rozsáhlá analýza anonymizovaných případů z praxe, které se udály v ČR a které byly pečlivě vybrány napříč všemi vyšetřovacími orgány tak, aby co nejlépe vypovídaly o reálných rizicích. Provedená analýza se mimo jiné výslovně zaměřuje na otázku, které sektory nebo které jiné zranitelnosti v soukromé nebo státní sféře jsou k praní peněz nebo financování terorismu nejvíce zneužívány. Cílem je tak prostřednictvím reálných případů poukázat na klíčové zranitelnosti nebo na jiná riziková místa, kterým je systém AML/CFT v ČR vystaven. Prostřednictvím svých výstupů zpráva pomáhá všem zainteresovaným subjektům společně těmto národním a sektorovým rizikům porozumět, zaměřit se na ně a následně je zmírňovat.

Procesy hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu jsou nedílnou součástí rizikově orientovaného přístupu, který v návaznosti na identifikaci a porozumění rizikům přistupuje k implementaci odpovídajících opatření za účelem jejich snížení. Tyto procesy také přispívají k přiměřené a efektivní alokaci tolik potřebných lidských a finančních zdrojů v celém AML/CFT systému a pomáhají zainteresovaným subjektům realizovat účinnou prevenci a soustředit své úsilí a činnost na detekci a následné šetření rizikových nebo závažných případů. Procesy hodnocení rizik také odhalují a upozorňují na některé stereotypy spojené s nesprávně tvrzenou či nastavenou nízkorizikovostí klientů, produktů nebo obchodů. Tento národní proces hodnocení rizik pomáhá nejen sdílet informace o rizicích ML/TF napříč všemi dotčenými subjekty, ale také budovat mezi nimi společné porozumění, včetně souvisejících procesů a přijatých opatření.

Proces národního hodnocení rizik by byl sám o sobě prázdnou nádobou a bez poctivého zapojení všech zainteresovaných **subjektů** by byl jen formálním cvičením. **Všem patří velké poděkování za veškerou**

součinnost, za jejich nasazení, za neúnavnou ochotu popisovat rizika, sdílet své poznatky a své obrazy rizik, znovu zvažovat některá východiska, ale také pečlivě zpracovávat a navrhovat výstupy procesu a podrobovat je jejich vzájemnému pozornému připomínkování, názorům na proveditelnost a přiměřenost. Děkujeme!

1.3 Manažerské shrnutí

Metodika tohoto národního hodnocení rizik vychází z příslušné metodiky FATF.¹ Respektuje členění rizik na tři komponenty:

1. hrozby,
2. zranitelnosti,
3. důsledky.

Toto členění se tak odráží v realizovaném procesu hodnocení i v této předkládané zprávě. Cílem NRA je ML/TF rizika na národní úrovni identifikovat, porozumět jim a posoudit je.

Konečnou motivací každého hodnocení rizik je jejich efektivní zmírňování, proto také tato zpráva vždy současně navrhuje opatření ke zmírnění posuzovaných rizik. Všechna tato zmírňující opatření budou promítnuta a následně prováděna na základě Akčního plánu. V souladu s mezinárodními doporučeními musí být Akční plán předložen k projednání vládě formou zvláštního materiálu, který bude následovat po této zprávě.

Také toto druhé kolo NRA přistupuje k hodnocení praní peněz i financování terorismu simultánně. **Nejvýznamnější hrozby označujeme v materiálu jako top ML hrozby.** Jsou jimi:

- různé druhy podvodných jednání a navazující praní,
- daňová trestná činnost a navazující praní,
- praní zahraničních výnosů a samostatně stojící praní,
- hospodářská trestná činnost související s klientelismem a navazující praní.

Každá z výše uvedených hrozeb je hodnocena jako top hrozba, v porovnání s ostatními ML hrozbami, na základě dvou klíčových ukazatelů. Určujícím ukazatelem u praní peněz z různých druhů podvodných jednání je **četnost**, která je v těchto případech velmi vysoká. Ukazatel **závažnosti** je stěžejní při hodnocení praní peněz z daňové trestné činnosti, praní peněz ze zahraničí nebo samostatně stojícího praní peněz a praní peněz z klientelistické hospodářské trestné činnosti.

Riziko financování terorismu představuje velmi závažnou hrozbu, nicméně vzhledem k jeho nízké četnosti jej celkově hodnotíme jako střední.

Zpráva se zabývá zranitelnostmi jak v soukromém sektoru, tak ve státní sféře. V rámci provádění Akčního plánu se prioritně zaměříme zejména na zmírňování zranitelností v následujících oblastech soukromého sektoru:

- platební služby,
- úschova cenností,
- obchod s nemovitostmi,
- poskytování služeb pro PO a SF,

¹ National money laundering and terrorist financing risk assessment, dostupné na Documents - Financial Action Task Force (FATF) (fatf-gafi.org)

- obchody s virtuálními aktivy,
- obchody s hotovostí,
- obchody se zlatem,
- insolvenční řízení.

Ve státní sféře se zmírňování zranitelností zaměří zejména na následující klíčové oblasti:

- posílení efektivity trestního stíhání,
- posílení efektivity odčerpávání nelegálních výnosů,
- posílení vypovídací hodnoty statistik v oblasti trestního stíhání,
- posílení efektivity kontroly převozů hotovosti.

Za nejvýznamnější možné důsledky hodnocených ML rizik považujeme: významné poškození reputace ČR, pokles důvěry v instituce (veřejné i soukromé, pokřivení poptávky a nabídky na trhu, vysoké objemy škod, vysoké počty poškozených, poškození veřejného zájmu, poškození veřejných rozpočtů, snižování kvality veřejné infrastruktury.

V případě rizika financování terorismu spatřujeme nebezpečí zejména v ohrožení bezpečnosti obyvatel a bezpečnosti státu, ohrožení fungování veřejných institucí a negativním vlivu na ekonomickou situaci.

NRA je především proces, tato zpráva shrnuje pouze jeho nejvýznamnější výstupy. Věříme, že díky dva a půl roku trvajícím rozsáhlému procesu napříč ČR a této souhrnné zprávě hodnotící rizika na národní úrovni, přispíváme k lepšímu porozumění rizikům ML/TF ze strany všech dotčených subjektů a v konečném důsledku k naplnění účelu, kterým je jejich efektivní zmírňování odpovídajícími AML/CFT opatřeními.

Na národní úrovni je tento proces základem pro tvorbu **národní AML strategie**. Aplikace rizikově orientovaného přístupu má i na národní úrovni přispět k efektivnější alokaci zdrojů – jak těch finančních, tak zejména těch lidských, a to jednak na straně zainteresovaných státních orgánů, jednak na straně spolupracujícího soukromého sektoru.

1.4 Srovnání vybraných závěrů z prvního a z druhého kola

Na tomto místě porovnáváme pouze nejdůležitější závěry z prvního a druhého kola národního hodnocení rizik. Ponecháváme stranou všechny zevrubné analýzy, které jsou popsány v následujících kapitolách. Srovnání metodiky prvního a druhého kola je obsahem kapitoly Metodika.

Ve druhém kole považujeme za nejvýznamnější ML hrozby (tzn. s přihlédnutím k závažnosti a k četnosti):

- různé druhy podvodných jednání a navazující praní,
- daňovou trestnou činnost a navazující praní,
- praní zahraničních výnosů a samostatně stojící praní,
- hospodářskou trestnou činnost související s klientelismem a navazující praní.

V prvním kole jsme hodnotili jako nejzávažnější (tzn. bez přihlédnutí k četnosti):

- daňové trestné činy a navazující praní,
- korupci a navazující praní,
- trestnou činnost související s veřejnými zakázkami a navazující praní,
- dotační podvody s navazujícím praním,
- financování terorismu.

Riziko financování terorismu jsme v prvním kole národního hodnocení rizik hodnotili jako vysoce závažné, ale s nízkou četností. Obě hlediska zůstávají platná a ve druhém kole s přihlédnutím k oběma hodnotíme celkovou míru rizikovosti financování terorismu jako střední.

Ve druhém kole přisuzujeme **vysokou míru rizikovosti** (vzhledem ke všem hodnoceným hlediskům) následujícím typům povinných osob:

- platební služby,
- úschova cenností,
- obchody s nemovitostmi,
- právnické a poradenské profese,
- poskytování služeb pro PO a SF,
- obchody s virtuálními aktivy,
- obchody s hotovostí.

V prvním kole jsme shledali **vysokou míru zranitelnosti** u následujících typů povinných osob:

- směnárny,
- realitní kanceláře,
- družstevní záložny,
- obchodníci s virtuální měnou,
- právnické a poradenské profese,
- druhé dvě třetiny bank s nižší úrovní compliance.

1.5 Metodika procesu: rozsah, zvolené postupy a cíle, způsob práce

Právní základ

Na základě **usnesení vlády č. 1094 ze dne 26. 10. 2020²** a **v souladu s § 30a AML zákona** bylo provedeno druhé kolo procesu národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu. Metodika uplatňovaná při provádění tohoto druhého kola národního hodnocení rizik ML/TF vychází z příslušné metodiky **FATF**.³ Prováděním tohoto procesu plní Česká republika své povinnosti **v souladu s čl. 7 AML směrnice**. Zapracovává při tom také výstupy z **nadnárodního hodnocení rizik** (zpracovávaného Evropskou komisí)⁴ a **faktory zvýšených rizik ve smyslu přílohy 2 AML zákona**. V neposlední řadě reaguje na doporučení **Moneyval** (Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní peněz a financování terorismu Rady Evropy).

Celý proces koordinoval Finanční analytický úřad a spolupodílely se na něm ostatní zainteresované subjekty z řad dotčených státních orgánů, povinných osob, jejich asociací a příslušných profesních komor a nestátních neziskových organizací. Výsledkem celého procesu je zpráva, která shrnuje vždy ty nejdůležitější výstupy z procesu národního hodnocení rizik.

Rozsah a členění

Pro účely snazšího provádění byl proces rozdělen do několika desítek vzájemně souvisejících subprocesů. Každému subprocesu odpovídá jedna kapitola v této zprávě.

Členění procesu do subprocesů a struktura zprávy (její dělení do kapitol a jejich řazení) odpovídá komponentám rizika v souladu s metodikou FATF (tj. **hrozby, zranitelnosti a důsledky**). K nim pak neodmyslitelně řadíme **opatření** ke zmírnění těchto rizik. Také postupy a zapojení všech subjektů vychází ze zmiňované základní metodiky FATF.

I toto druhé kolo bylo věnováno **souběžně rizikům praní peněz i rizikům financování terorismu**. Zainteresované orgány přistupují k řízení obou rizik (tj. ML i FT) simultánně, a to nejen s ohledem na jejich naléhavost a závažnost, ale rovněž s ohledem na charakter navazujících opatření k jejich zmírnění. U obou souborů rizik je zřetelná vysoká míra závažnosti, která však může být dána podstatně odlišnými důvody (např. vysoké objemy způsobených škod na majetku vs. ohrožení životů a zdraví osob a vysoké bezpečnostní riziko).

Toto národní hodnocení ML/FT rizik se zabývá komplexně **celým systémem prevence a boje** proti praní peněz a financování terorismu v České republice. Rozsah témat zahrnuje jak posouzení jednotlivých prvků systému prevence, tak posouzení výsledků boje prostřednictvím efektivity stíhání trestné

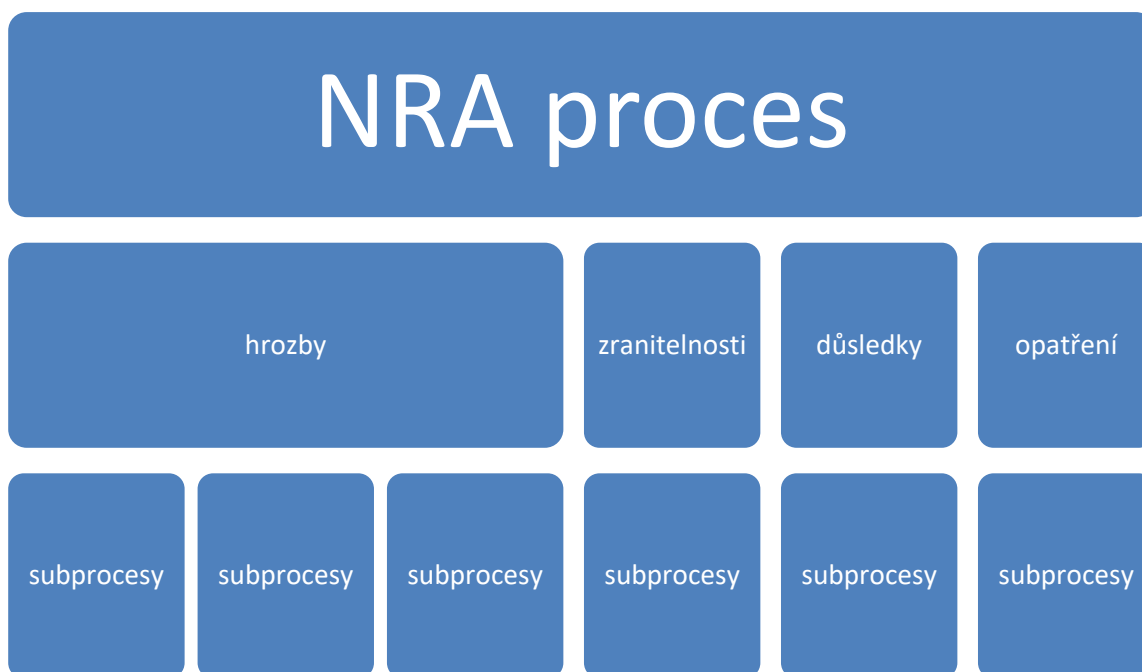
² Usnesením vlády č. 1094 ze dne 26. 10. 2020 byl prodloužen termín stanovený původním usnesením vlády č. 5 ze dne 9. ledna 2017.

³ Documents - Financial Action Task Force (FATF) (fatf-gafi.org)

⁴ European Commission: REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, 2019, dostupné na: HODNOCENÍ RIZIK | FAÚ MF ČR (financnianalytickyurad.cz)

činnosti v oblasti ML/TF, takříkajíc od identifikace klienta u povinné osoby až po odsouzení pachatelů trestné činnosti.

Jednotlivé subprocesy národního hodnocení rizik byly realizovány vždy v menších specializovaných týmech, sestávajících z expertů ze zainteresovaných státních orgánů, z dotčených povinných osob a zapojených neziskových organizací. Následně měly i všechny ostatní orgány vždy možnost vznášet k výsledné části zprávy připomínky a navrhnout změny. Všechny části této zprávy, které shrnují nejdůležitější výstupy z daného subprocesu, prošly řádným procesem věcné diskuse, a byly tak odsouhlaseny věcnými experty ze všech zainteresovaných orgánů a zástupci dotčených povinných osob nebo neziskových organizací. Konkrétní modalita **zapojení každého jednotlivého subjektu** do určitých subprocesů závisí na jeho roli a podílu v rámci AML/CFT systému.

Metodické rozdíly mezi prvním a druhým kolem:

- **Rozsah témat a důkladnost jejich zpracování:** V rámci tohoto druhého kola jsme se zevrubně zabývali i tématy, o kterých první zpráva nepojednávala dostatečně důkladně a na které nás upozornil hodnotící výbor Moneyval. Jsou jimi: financování terorismu, korupce, praní nelegálních výnosů ze zahraničí, drogová trestná činnost, zneužití obchodů s nemovitostmi, zneužití virtuálních aktiv, zajišťování výnosů atd. V souladu s požadavky tzv. AML směrnice posuzuje zpráva také finanční a lidské zdroje kompetentních státních orgánů.
- **Rozsah a způsob zapojení:** Toto druhé kolo v souladu s doporučeními hodnotícího výboru Moneyval umožnilo také zapojení nestátních neziskových organizací do neveřejných konzultací. Také způsob spolupráce s povinnými osobami byl v tomto kole jiný. Zatímco v prvním kole byl každý sektor obeslán speciálním sektorově orientovaným AML dotazníkem, který sloužil ke sběru dat, v tomto kole jsme se zaměřili na přímou a interaktivní komunikaci a sběr informací prostřednictvím konzultací, diskusí a připomínek poskytnutých ze strany zapojených povinných osob, jejich asociací a příslušných profesních komor.

- **Sdílení informací a přehlednost:** V prvním kole jsme v jedenácti sektorových neveřejných verzích sdíleli s povinnými osobami vše, co bylo možné. Od hodnotícího výboru Moneyval nám bylo vytýkáno, že povinné osoby mohou mít potíže s orientací v množství informací. Proto jsme v tomto druhém kole přistoupili k cílenějšímu sdílení informací s povinnými osobami. Po schválení této zprávy vládou vybereme z neveřejných kapitol do sektorových verzí pouze ty, které jsou pro hodnocení rizik na úrovni povinných osob nezbytné (zejména se to týká kapitoly 2 Hrozby a následně příslušné kapitoly o zranitelnostech v daném sektoru). Co se týká veřejných kapitol, ty pak budou zpřístupněny na webových stránkách FAÚ. Zároveň jsme ve všech textech usilovali o větší přehlednost. Např. v kapitole 2 Hrozby jsme zpracovali ke každé typologii speciální list, v němž přehledně uvádíme všechny významné informace:

- zdrojová trestná činnost,
- techniky praní,
- typický anonymizovaný případ z praxe včetně vyskytujících se variant provedení,
- povinné osoby a jiné subjekty vystavené těmto hrozbám,
- rizikové faktory,
- znaky podezřelosti a zneužití některých specifických ML/TF nástrojů (hotovost, virtuální aktiva, nemovitosti, typ PO/SF atp.),
- hodnocení závažnosti a četnosti,
- hodnocení důsledků,
- hodnocení efektivity stíhání atp.

Každá z kapitol vypovídající o sektorových zranitelnostech je rovněž přehledně strukturována. Obsahuje vždy výčet hrozeb, jimž mohou být dané povinné osoby vystaveny (pro snazší orientaci odkazuje na číselné označení příslušných typologií z kapitoly 2 Hrozby), dále specifické rizikové faktory, příznačné znaky podezřelosti, nejvýznamnější zranitelnosti a specifická zmírňující opatření. U některých sektorů, u nichž tak stanoví AML směrnice, je také uvedeno hodnocení rizikovitosti určených služeb nebo produktů.

Od hodnotícího výboru Moneyval nám bylo dále vytýkáno, že hodnocení hrozeb ML/TF není vyjádřeno jedním celkovým označením úrovně rizikovitosti. Nejzřejmější to bylo u hodnocení financování terorismu. U rizika TF jsme shledávali vysokou závažnost, ale nízkou četnost, ovšem nepřihádili jsme k němu jedno celkové označení rizikovitosti. Obě hlediska zůstávají platná a ve druhém kole s přihlédnutím k oběma hodnotíme celkovou míru rizikovitosti financování terorismu jako střední.

- **Akční plán:** Tato druhá zpráva o národním hodnocení rizik neobsahuje zvláštní shrnutí zmírňujících opatření, jako tomu bylo v prvním kole. V návaznosti na doporučení hodnotícího výboru Moneyval po této zprávě bude následovat **Akční plán**, jakožto samostatný vládní materiál, který bude obsahovat komplexní shrnutí všech opatření ke zmírnění rizik ML/TF, která vyplývají z hodnocení rizik v této zprávě. I nadále však platí, že všechna zmírňující opatření vycházejí ze specifického posouzení konkrétních rizik. Tímto způsobem lze zajistit, že konkrétní zmírňující opatření odpovídá konkrétnímu riziku a že stejní experti, kteří identifikují a hodnotí tato rizika, se zároveň angažují v jejich zmírňování. Zároveň tímto přístupem

předcházíme situaci, že by od faktické identifikace a hodnocení rizika došlo k nežádoucí časové prodlevě, která by zbytečně oddálila řešení jejich zmírňování.

Zainteresované subjekty

Do národního procesu se zapojují všechny zainteresované subjekty:

- FAÚ,
- Policie ČR,
- NSZ,
- Nejvyšší soud,
- zpravodajské služby,
- GFŘ a GŘC,
- dozorové orgány (krom FAÚ a GŘC také ČNB a ČOI),
- příslušné profesní komory právnických a poradenských profesí (ČAK, NK ČR, KDP, KA ČR a EK ČR),
- AML regulátoři (FAÚ a ČNB),
- sektoroví regulátoři (MF, MSP, MMR a MK),
- regulátoři souvisejících oblastí a orgány odpovědné za tvorbu souvisejících politik (MV, MSP, MZV, MPO),
- specifický dozorový orgán (ÚOHS),
- poradní orgán vlády (RVNNO),
- zástupci povinných osob (a to jak jejich asociací, tak i jednotlivých povinných osob) a
- nestátní neziskové organizace.

V souvislosti s realizací každého dílčího subprocesu FAÚ oslovil příslušné věcné gestory a spolugestory s cílem dosáhnout prvotní dohody na jeho podobě. Tato prvotní dohoda zahrnovala obsahové a rozsahové vymezení subprocesu, jeho primární cíle, určení koordinátora provádění (obvykle také v roli hlavního dodavatele podkladů) a spolugestorů (obvykle také v roli dodavatele dalších podkladů a/nebo poznatků, nebo jen připomínkujícího), stanovení termínů, dále základní způsob práce (může být odlišný pro každý subproces).

Jednotlivé subprocesy se mezi sebou do značné míry liší, a to rozsahem, způsobem práce, zapojenými subjekty i načasováním. Některé subprocesy mohly být realizovány souběžně, některé naopak na sebe musely navazovat. Stěžejním subprocesem celého hodnocení byl subproces věnovaný hrozbám. Všechny ostatní subprocesy na něj do značné míry navazovaly a stavěly na výstupech z posouzení hrozeb.

Plán prací a jejich časový průběh byl zanesen v cestovní mapě procesu⁵, která byla postupně aktualizována a sdílána se všemi zainteresovanými státními orgány. Každému subprocesu v této mapě odpovídal jeden řádek, který obsahoval základní informace ke způsobu práce (gestoři, spolugestori,

⁵ Soubor ve formátu excel vyznačoval u každého subprocesu: relevantní ustanovení AML zákona/AML směrnice/popř. jiného předpisu, předpokládané řazení ve zprávě, předpokládaný způsob sdílení, název subprocesu, poznámka, koordinátor subprocesu a hlavní zpracovatel kapitoly, jiný dodavatel písemných podkladů a člen příslušné PS k subprocesu, první termín pro podklady ke konzultaci, termín pro finální text, jiná spolupráce, možnost připomínek, prvotní odsouhlasení způsobu práce, zahájení prací.

postup atp.) a byl dle potřeby průběžně aktualizován a sdílen. Cílem tohoto sdílení mapy bylo zajistit efektivní koordinaci procesu na národní úrovni tak, aby všechny zapojené subjekty měly ucelenou představu o průběhu procesu (subjekty, které se podílely jen na vybraných subprocesech, měly k dispozici i základní informace o ostatních subprocesech).

Výstupy z jednotlivých subprocesů, které byly základem budoucích kapitol zprávy, byly konzultovány s příslušnými věcnými spolugestory a dále s ostatními zainteresovanými státními orgány a s dotčeným soukromým odvětvím. Tyto konzultace probíhaly zprvu v rámci osobních setkání a později formou virtuálních setkání.

Informační zdroje a hlediska posuzování

Subjekty, které se podílely na tvorbě tohoto národního hodnocení rizik, usilovaly zejména:

1. o posouzení rizika ML/TF vždy z několika různých hledisek a
2. o využití všech možných přístupů k jeho identifikaci, porozumění a posouzení (s využitím všech souvisejících dostupných a relevantních zdrojů informací).

Cílem tohoto přístupu bylo, aby výstupy z jednotlivých subprocesů nezůstaly v zasetí pouze jednoho dílčího hlediska, nýbrž aby výpovědní hodnota jednotlivých přístupů odrážela jejich vzájemnou provázanost, v rámci níž se tyto přístupy nejen doplňovaly, ale současně umožňovaly vzájemné ověření. Každé expertní východisko tak bylo vždy verifikováno na základě dostupných kvantitativních údajů (uvedených v příslušných statistikách) a tato kvantitativní data jsou pak v příslušných kapitolách podpořena kvalitativním expertním posouzením. Hlediska pro posouzení rizika užívaná v mezinárodním diskursu zejména v příslušných metodikách FATF⁶ byla v diskusích a výstupech expertů (a tedy i v příslušných kapitolách) doplňována tradičními národními hledisky posuzování hrozeb (jako např. objemy škod, počty poškozených). Kromě toho se druhé kolo NRA při porozumění rizikům ML/TF opírá také o relevantní národní strategické materiály⁷ a o otevřené zahraniční informační zdroje o rizicích (zejména FATF, ale také EBA atd.). Tyto informační zdroje jsou shrnuty v seznamech příloh této zprávy.

Specifické postupy při provádění jednotlivých subprocesů

Subproces k hrozbám:

Rozsáhlý subproces k identifikaci, analýze a posouzení hrozeb ML/TF byl prováděn velkou pracovní skupinou, kterou koordinoval FAÚ a jejímiž členy byly státní zastupitelství, Policie ČR, Analytický odbor FAÚ, Finanční správa ČR, Celní správa ČR a zpravodajské služby a Nejvyšší soud. Všechny výstupy této pracovní skupiny byly vždy následně sdíleny se všemi ostatními zainteresovanými orgány, včetně

⁶ National money laundering and terrorist financing risk assessment dostupné na Documents - Financial Action Task Force (FATF) (fatf-gafi.org); Terrorist Financing Risk Assessment Guidance dostupné na Documents - Financial Action Task Force (FATF) (fatf-gafi.org)

⁷ Jako např. Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023 dostupná na <http://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-boje-proti-organizovanemu-zlocinu-do-roku-2023.aspx>

příslušných profesních komor a se zástupci soukromého sektoru, kteří měli možnost se ke každému z těchto výstupů vyjádřit.

Uvedená pracovní skupina se nejdříve shodla na **identifikaci hrozeb**, tj. na základním výčtu ML/TF typologií v ČR. Tento základní výčet typologií byl sestaven na základě dvou klíčových kritérií, a to **závažnosti a četnosti hrozeb ML/TF**. S ohledem na tuto strategii jsou v kapitole hrozeb v daném výčtu zastoupeny jak velmi závažné typologie, které jsou však méně časté, tak i méně závažné typologie hrozeb, které jsou však velmi časté. Členové pracovní skupiny následně usilovali o to, aby vytvořili co nejněvhodnější praktický obraz toho, *z čeho a jak se v Česku perou špinavé peníze a financuje terorismus*. V návaznosti na tento cíl pak také toto kolo procesu NRA jednoznačně potvrdilo původní základní premisu, že technika praní peněz je zpravidla neoddělitelná od vlastní zdrojové trestné činnosti. Důvodem je skutečnost, že zdrojová trestná činnost, která generuje nelegální výnosy, a povaha pachatelů, kteří se na ní podílejí, jednoznačně ovlivňují následnou techniku praní peněz. V souladu s příslušnou metodikou FATF⁸ jsou tedy v rámci procesu NRA hrozby pojímány jako **zdrojová trestná činnost a navazující techniky praní peněz**, resp. **financování terorismu**. Pro účely NRA však pojem hrozby vykládáme širěji a rozumíme pod ním i **pachatelské struktury**, které tuto trestnou činnost páchají.

Identifikovaný výčet hrozeb byl v rámci subprocesu následně konzultován se všemi ostatními zainteresovanými orgány a se soukromým sektorem. Experti zastoupení v dané pracovní skupině pak u definovaných typologií identifikovali nejtypičtější schémata zdrojové trestné činnosti a na něj navazující praní peněz. Klíčem k analýze, porozumění a posouzení daných hrozeb i v tomto druhém kole NRA byly opět typologie hrozeb sestavené na základě speciálně vybraných anonymizovaných případů z praxe zdrojové trestné činnosti a navazujícího praní. Za účelem přehlednosti a srozumitelnosti subprocesu hrozeb pro povinné osoby, ale také za účelem zvýšení výtěžnosti pro další subprocesy byla **analýza typologií hrozeb** provedena pro každou ze čtyřiceti typologií zvlášť, tj. na samostatném listu, a to na základě následujících sledovaných hledisek:

- zdrojová trestná činnost,
- techniky praní,
- typický (anonymizovaný, ale reálný) případ včetně vyskytujících se variant,
- povinné osoby a jiné subjekty vystavené hrozbě ML/TF,
- příznačné rizikové faktory,
- znaky podezřelosti,
- zneužití některých specifických ML/TF nástrojů (hotovost, virtuální aktiva, nemovitosti, typ PO/SF atp.),
- hodnocení závažnosti a četnosti,
- hodnocení důsledků,
- hodnocení efektivity trestního stíhání atp.

Samotný návrh výše uvedeného analytického listu a způsob provedení analýzy typologií byl konzultován se všemi povinnými osobami.

⁸ National money laundering and terrorist financing risk assessment dostupné na [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org)

Provedená analýza typologií slouží nejen pro samotnou identifikaci a rozbor hrozeb, ale stejně jako v předchozím kole NRA navazujeme na naši edukační misi a usilujeme o sdílení informací o rizicích srozumitelným a příkladným způsobem. Poskytujeme tím i jistou formu strategické zpětné vazby zejména pro ty povinné osoby, které takové případy detekují a následně oznamují, a současně působíme edukativně vůči těm povinným osobám, které jsou takovým typologiím vystaveny, ale počty oznámení z jejich strany jsou nízké. Typologie případů napomáhají lepšímu porozumění těmto hrozbám a s pomocí rizikových faktorů a znaků podezřelosti, které byly extrahovány z reálných případů, umožňují efektivní řízení rizik. Jinými slovy, cílem tohoto subprocesu bylo především poukázat, *kudy a jak nelegální výnosy tečou*.

Na popis typologií navazuje posouzení hrozeb z hlediska závažnosti a nebezpečnosti jejich důsledků a dále **nástin budoucího vývoje hrozeb**. Posouzení důsledků a jejich závažnosti není jakkoli abstraktně oddělováno od procesu posouzení hrozeb. Kapitola obsahuje také nástin budoucích trendů nejzávažnějších hrozeb.

Jak již bylo nastíněno výše, usilovali jsme o to, aby se toto hodnocení nezakládalo jen na kvantitativních datech, nýbrž také aby zúčastnění experti mohli k této práci dodat potřebnou přidanou hodnotu. V případě hrozeb to mj. znamená, že přílohou této zprávy jsou na straně jedné finančně analytické, policejní a justiční statistiky kriminality, na jejichž základě byl každý náš krok při posuzování hrozeb ověřován. Na straně druhé je naše analýza a posouzení hrozeb neoddělitelně spjata s expertním rozbohem typologií. Obdobně je tomu i s expertním posouzením důsledků hrozeb, jejichž míru závažnosti a nebezpečnosti by bylo možno jen stěží vypovědět samotnými kvantitativními údaji.

Jak již bylo uvedeno, subproces k hrozbám je stěžejním subprocesem NRA a na jeho výstupech také staví všechny ostatní subprocesy. Porozumění, analýza a posouzení hrozeb jsou do značné míry průpravou pro porozumění a posouzení zranitelností v jednotlivých sektorech.

Zranitelnosti

Zranitelnosti jsou chápány jakožto zranitelná, slabá místa, která mohou být zneužita k hrozbám, tj. k popsání trestné činnosti. V rámci tohoto procesu jsme vymezili zranitelnosti ve všech dotčených sektorech v rámci celého AML systému (tj. prevence i boje proti ML/TF).

Zprvu se jedná o zranitelnosti v jednotlivých sektorech soukromé sféry, tj. povinných osob, ale i nepovinných subjektů. Zadruhé jsme i v tomto kole identifikovali a hodnotili zranitelnosti ve státní sféře. Všechny tyto subprocesy do značné míry staví na výstupech z analýzy hrozeb.

Hodnocení rizik v jednotlivých sektorech povinných osob se zaměřilo na následující výstupy:

- typické typologie ML/TF hrozeb, jimž mohou být dané povinné osoby vystaveny (pro snazší orientaci s uvedením číselného označení příslušných typologií z kapitoly 2 Hrozby),
- specifické rizikové faktory,
- znaky podezřelosti,
- nejvýznamnější zranitelnosti,
- specifická zmírňující opatření.
- hodnocení rizikosti určitých služeb nebo produktů (u sektorů, u nichž tak stanoví AML směrnice).

Všechna tato zjištění staví na výstupech z analýzy hrozeb.⁹

Na začátku každého takového subprocesu proběhla diskuse se všemi zainteresovanými subjekty (všechny vyšetřovací orgány, příslušné kontrolní orgány, příslušní sektoroví regulátoři, zapojené povinné osoby, případně příslušné profesní komory a asociace povinných osob) ohledně cílů, výstupů a způsobu práce, jejímž účelem bylo najít obecnou shodu. Na základě společného konsensu se pak rozběhly věcné konzultace a práce na příslušném subprocesu. Na závěr každého subprocesu měli všichni aktéři (včetně soukromého sektoru) opětovnou možnost připomínkovat návrh kapitoly, shrnující nejvýznamnější zjištění.

Kromě jednotlivých typů povinných osob jsme se zabývali také **subjekty, které nejsou povinnými osobami**, a i v těchto subprocesech jsme se věnovali nejčastějším typologiím ML/TF hrozeb, způsobům zneužití, zranitelným místům a v neposlední řadě formulaci přiměřených zmírňujících opatření.

Hodnocení rizik ve veřejném sektoru se ubíralo následujícími dvěma směry.

1. Posouzením přiměřenosti lidských a finančních zdrojů vynakládaných na AML prevenci a stíhání ML/TF, které zpracovávaly jednotlivé orgány, které hrají významnou roli v prevenci a boji proti ML/TF. Napříč těmito dílčími **institucionálními hodnoceními** se zabýváme stěžejními **tématy kriminalizace ML/TF, efektivity trestního stíhání ML/TF hrozeb, efektivity odčerpávání výnosů z trestné činnosti, vykazování stíhání trestné činnosti a v neposlední řadě kontrolou prevozů hotovosti**.
2. Hodnocením relevantních **horizontálních zranitelností AML systému**, které na něj mají podstatný vliv¹⁰. Do tohoto druhého směru spadají zranitelnosti, které nějakým způsobem ovlivňují AML systém i samotné hrozby ML/TF (které má naopak systém zmírňovat). Významnou zranitelnost politicko-sociálního charakteru v tomto ohledu představuje **korupce**. Předmětem našeho hodnocení byly také faktory legislativního charakteru, zejména v oblasti **právních forem PO a SF a problematiky určování skutečného majitele**. Dalším tématem (na pomezí více faktorů) bylo hodnocení **rizik zneužití neziskového sektoru k ML/TF**.

Důsledky

Důsledky jsou v našem pojetí neoddělitelné od hrozeb. Zabýváme se jimi již v rámci posouzení hrozeb, a to jak souhrnně u tzv. top hrozeb, tak také u všech jednotlivých typologií. V souladu s naším úsilím předložit na tomto místě zejména informace, které mohou být přímo užitečné v prevenci ML/TF rizik, jsme se při posuzování závažnosti hrozeb soustředili na posouzení hrozeb z několika klíčových hledisek, tj. z hlediska jejich závažnosti, jejich četnosti, ale také z hlediska důsledků (nebezpečnosti, poškození

⁹ Velmi uvážlivě jsme např. zkoumali, zda případné výjimky nebo zjednodušené postupy kontroly klienta, které AML směrnice umožňuje, nemohou být jakkoli zneužity analyzovanými hrozbami. Monitoring případných zneužití výjimek zůstane i nadále předmětem našeho zájmu. Při našem postupu jsme ctili zásadu comply or explain. Využití každé výjimky musí být řádně zdůvodněné a zdůvodnitelné, musí být doprovázeno přiměřenými doplňkovými opatřeními, která podstatnou měrou sníží míru residuální rizikovitosti tak, aby ji bylo možno považovat za přijatelnou. Na stranu druhou to znamená, že prvotním cílem tohoto procesu nebylo hledání dalších výjimek, prvotním cílem bylo zachování a zdokonalení efektivity AML/CFT systému.

¹⁰ PESTEL: analýza politických, ekonomických, společenských a legislativních faktorů.

veřejného zájmu, organizovanosti, obtížného odhalování, poklesu důvěry v systém, poškození reputace ČR, vysokých objemů škod, poškození veřejných rozpočtů, snižování kvality veřejné infrastruktury atp.). Tyto závěry uvádíme souhrnně v přehledné tabulce. Zároveň v souladu s doporučením hodnotícího výboru Moneyval také uvádíme ve výše zmiňované tabulce i v kapitole 2 Hrozby sloučené hodnocení ML/TF hrozeb, které v sobě slučuje jak hledisko závažnosti, tak i hledisko četnosti hrozeb.

Opatření ke zmírnění rizik

Jak již bylo řečeno, jedním z hlavních cílů každého hodnocení rizik je přispět k přiměřené alokaci zdrojů, a podpořit tak nejen uplatňování rizikově orientovaného přístupu, ale také budování potřebné národní strategie v boji proti praní peněz a financování terorismu. Neoddělitelnou součástí národního procesu je jasná formulace opatření ke zmírnění identifikovaných a posuzovaných rizik. Konkrétní opatření jsou uvedena u těch jednotlivých subprocesů, z nichž v průběhu realizace národního hodnocení přímo vyplynula. Za účelem plnění doporučení mezinárodního hodnotícího výboru Moneyval, za účelem větší přehlednosti a zejména s cílem zajistit jejich řádné provádění, budou všechna opatření shrnuta **do Akčního plánu**, který bude jako samostatný vládní materiál následovat po schválení tohoto národního hodnocení rizik. Jak již bylo řečeno výše, i nadále platí, že všechna formulovaná opatření ke zmírnění konkrétních ML/TF rizik se zakládají na jejich specifickém posouzení. Každé jedno konkrétní opatření tak odpovídá konkrétnímu riziku.

Neveřejný charakter

Některé části zprávy jsou s ohledem na citlivost konkrétních informací, na jejich možnou návodnost, neveřejné. Specifický rozsah sdílení zprávy je stanoven na míru každému tématu, resp. každé skupině povinných osob zvlášť. Rozsah zpřístupněné části zprávy je uveden v tabulce sdílení na začátku této zprávy.

Proces a periodicita

Také na tomto místě bychom chtěli znovu zdůraznit, že národní hodnocení rizik je především proces. Zpráva je pouhým shrnutím nejdůležitějších výstupů a představuje mj. prostředek k cílenému sdílení informací např. se spolupracujícím soukromým sektorem nebo s decizní sférou.

Zároveň se jedná o proces periodický, přičemž AML zákon v § 30a stanoví maximální lhůtu pro jeho provedení, a to pět let. Další (třetí) kolo procesu národního hodnocení rizik bude zahájeno v polovině roku 2023. Zpráva z třetího kola hodnocení rizik musí být předložena k projednání vládě nejpozději do 30. 6. 2026. Nicméně s ohledem na aktuální vývoj rizik ML/FT je vhodné aktualizovat relevantní části národního hodnocení i samostatně.

Na tuto zprávu o národním hodnocení rizik navazuje Akční plán, jehož návrh bude předložen vládě k projednání do 30. 6. 2022.

3 Zranitelnosti

3.1 Hodnocení zranitelností v soukromém sektoru

3.1.18 Subproces k hotovosti obecně

Hotovost je ze své podstaty anonymní. Představuje tedy klíčový nástroj k přetržení řetězce dohledatelnosti a k zastření (i přeměně původu majetku). Téměř ve všech typologiích ML/TF hrozeb, jak je analyzujeme v kapitole 2, figuruje v nějakém momentu prvek hotovosti¹¹. Některé zdrojové trestné činy generují hotovost, kterou je třeba umístit do finančního systému (např. drogová trestná činnost) jiné zdrojové trestné činy (jako např. daňové) generují bezhotovostní peněžní prostředky, které pachatelé potřebují vybrat ven z finančního systému s cílem je dále legalizovat. V neposlední řadě je hotovost zneužívána k pořízení věcí nebo služeb (tj. k investici nebo ke spotřebě).

Vzhledem k tomu, že hotovost představuje velmi významnou zranitelnost procházející více místy v rámci AML systému, zabýváme se tímto tématem v různých ohledech na různých místech této zprávy:

- v analýze hrozeb (v kapitole 2);
- prakticky ve všech kapitolách určených jednotlivým typům povinných osob (kapitoly 3.1.1 – 3.1.17);
- v kapitole, v níž se věnujeme převozům hotovosti (kapitola 3.2.3).

Toto rozdělení do kapitol zprávy tak do velké míry odpovídá i sestavě uplatňovaných zmírňujících opatření:

- na úrovni jednotlivých povinných osob jako součást opatření podle AML zákona (jak uvádíme ve všech kapitolách určených jednotlivým typům povinných osob): detekce a oznamování podezřelých vzorců chování (tj. včetně podlimitních plnění), popř. její částečné omezení nebo úplné nepřijímání;
- spolu s omezením plateb v hotovosti zákonem č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti;
- povinností oznamovat převozy přeshraniční peněžních prostředků v souladu s nařízením (EU) 2018/1672.

¹¹ Money Laundering through the Physical Transportation of Cash, dostupné na: MONEY LAUNDERING THROUGH THE PHYSICAL TRANSPORTATION OF CASH (fatf-gafi.org), str. 33.

3.1.19 Subproces k výjimkám podle § 34 AML zákona

Ustanovení § 34 AML zákona umožňuje, aby podnikatelský subjekt nebyl považován za povinnou osobu, pokud některé z činností uvedených v § 2 odst. 1 písm. b), s výjimkou poukazování peněz, vykonává pouze příležitostně nebo ve velmi omezené míře způsobem, jenž vylučuje nebo značně omezuje zneužití této činnosti k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. Takový subjekt po udělení výjimky přestane mít status povinné osoby ve smyslu AML zákona, nicméně nadále se na něj vztahuje povinnost podávat OPO a poskytnout FAÚ informace o obchodních vztazích.

Při posuzování žádosti o výjimku podle § 34 musí FAÚ ověřit, že došlo ke kumulativnímu splnění níže uvedených zákonných podmínek:

- vykonávaná činnost je pouze doplňkovou činností, která přímo souvisí s hlavní činností podnikatelského subjektu a ten jinak není povinnou osobou podle AML zákona;
- činnost poskytuje pouze klientovi, se kterým uzavírá obchod nebo má obchodní vztah v rámci hlavní činnosti;
- čistý roční obrat z doplňkové činnosti nepřesahuje 5 % celkového ročního obratu podnikatelského subjektu;
- podnikatelský subjekt doložil, jak je zajištěno, aby hodnota jednotlivého obchodu nebo více obchodů realizovaných v rámci výše uvedené doplňkové činnosti nepřesáhla v průběhu třiceti po sobě jdoucích dnů s tímž klientem částku 1 000 EUR.

FAÚ může v rozhodnutí o výjimce stanovit další povinnosti, aby zabránil zneužití výjimky k legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Dodržování podmínek výjimky může kontrolovat FAÚ i další příslušné dozorové orgány.

V období od roku 2016 do roku 2020 obdržel FAÚ celkem 12 žádostí o udělení výjimky podle § 34 AML zákona. Výjimka byla udělena v 9 případech, vždy se jednalo o výjimku pro provozování směnářské činnosti jako doplňkové činnosti k ubytovacím, hostinským, stravovacím, lázeňským nebo kongresovým službám.

Ve třech případech byla žádost o udělení výjimky zamítnuta. Dvakrát z důvodu, že žadatel byl povinnou osobou podle AML zákona i v jiné činnosti, než u které žádal o tuto výjimku a v jednom případě byl obrat ze směnářské činnosti větší než 5 % celkového ročního obratu.

V případech udělených výjimek se roční obrat ze směnářské činnosti pohyboval v rozmezí od 32 530 CZK do 1 853 550 CZK a celkový roční obrat podnikatelských subjektů, které žádaly o výjimku, byl od 40 958 000 CZK do 1 400 000 000 CZK. Procentuálně se podíl směnářské činnosti na celkovém ročním obratu žádajících podnikatelských subjektů pohyboval v rozmezí od 0,15% do 1%.

Dodržení zákonného požadavku, že jednotlivý obchod nebo více obchodů provedených při provozování doplňkové činnosti nepřesáhne ve třiceti po sobě jdoucích dnech s jedním klientem hodnotu 1 000 EUR, podnikatelské subjekty nejčastěji zajišťují vnitřním předpisem a jeho realizací v praxi.

Žádný z podnikatelských subjektů, který dostal výjimku podle § 34 AML zákona, nebyl šetřen v souvislosti s podezřelým obchodem ve smyslu § 6 AML zákona.

Z výše uvedeného plyne, že výjimka podle § 34 AML zákona se v praxi uplatňuje ve velmi omezené míře, objemy prostředků, které takto prochází finančním systémem, jsou zanedbatelné a riziko zneužití k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu je zanedbatelné.

3.2 Hodnocení horizontálních zranitelností ve veřejném sektoru

3.2.1 Kriminalizace ML/TF: vývoj legislativy v oblasti praní špinavých peněz a financování terorismu v období 2015 – 2020

a) Praní špinavých peněz

Zákon č. 165/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, reagoval na doporučení plynoucí ze zprávy z čtvrté hodnotící návštěvy Výboru expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu (MONEYVAL), na jehož základě byla do českého trestního práva zavedena **trestnost přípravných jednání ve formě spolčení** u trestného činu podílnictví (§ 214 trestního zákoníku) a legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 trestního zákoníku). Tato změna, která nabyla účinnosti dne 1. 9. 2015, odráží i požadavky relevantních mezinárodních smluv, zejm. Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (Vídeňská úmluva) a Úmluvy Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (Palermská úmluva).

Pod č. 287/2018 Sb. byl publikován zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. 2. 2019. Jedním z cílů tohoto zákona bylo dostát mezinárodním a evropským závazkům a odstranit legislativní nedostatky zjištěné v rámci čtvrtého kola hodnotící návštěvy Moneyval, které podle hodnotitelů ztěžují efektivní trestní postih praní špinavých peněz. V návaznosti na tyto požadavky byly **zrušeny trestné činy podílnictví a podílnictví z nedbalosti** (§ 214 a § 215 trestního zákoníku) a všechny typy jednání podřaditelné pod praní peněz jak podle mezinárodních smluv, tak i podle směrnice EU 2018/1673 o boji vedeném trestněprávní cestou proti praní peněz, byly výslovně **včleněny do jedné skutkové podstaty trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti** (§ 216 trestního zákoníku), které byla přizpůsobena i skutková podstata trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 217 trestního zákoníku). V rámci těchto skutkových podstat je tak nyní postihováno jako jeden z typů součinnosti i jednání dříve postihované jako podílnictví (ukrytí, převedení na sebe nebo na jiného anebo užívání věci, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině jinou osobou).

V reakci na výtku hodnotitelů, že legislativa nedostatečně jasně pokrývá pojem „držba“ uvedený v Palermské úmluvě v čl. 6 odst. 1 písm. b), bylo do skutkových podstat § 216 a § 217 trestního zákoníku novelou explicitně doplněno i **přechovávání věci**, které vhodněji vyjadřuje požadavek na zavedení trestnosti držení výnosu z trestné činnosti (v anglickém znění „*possession*“) než „držba“, která se vztahuje k určitému právu k věci a musí zde být dán úmysl osoby takové právo k věci vykonávat. V případě „přechovávání“ věci postačí faktické přechovávání věci u osoby, která ví, že jde o výnos z trestné činnosti, přičemž taková osoba nemusí takovou věc ukrývat ani užívat, ale pouze nad ní má dispoziční moc (přičemž u ní nemusí být dán úmysl právo držby k věci vykonávat).

Jednání dosud postižitelné jako nadřžování podle § 366 trestního zákoníku bylo v rozsahu, v jakém to požadují mezinárodní smlouvy v oblasti praní peněz, včleněno přímo do § 216 odst. 1 trestního zákoníku (tj. pomoc pachateli predikativního trestného činu spočívající v **přeměně věci**, která je výnosem z trestné činnosti, kdy osoba odlišná od pachatele predikativního trestného činu tak činí

s úmyslem pomoci pachateli predikativního trestného činu vyhnout se trestněprávním důsledkům svého jednání).

Dále byly **jednotlivé typy jednání, kterými je zastírán původ věci**, příkladmo výslovně uvedeny v § 216 trestního zákoníku v souladu s požadavky relevantních mezinárodních smluv (utajení nebo zakrytí skutečné povahy nebo umístění takové věci, nakládání s ní, jejího pohybu anebo vlastnického nebo jiného práva k ní).

V rámci uvedené novely došlo také k **modifikaci trestních sazeb** pro tento trestný čin v úmyslné formě. Horní hranice trestu odnětí svobody v základní skutkové podstatě činí nyní čtyři roky. Dále byly zvýšeny trestní sazby tak, aby ve své nejzávažnější formě (tj. zejména sofistikované organizované formy legalizace) byla úmyslná legalizace výnosů z trestné činnosti zvláště závažným zločinem. Zvláště závažným zločinem se podle § 14 odst. 3 trestního zákoníku rozumí úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 10 let. Uvedené zpřísnění postihu legalizace odpovídá důrazu, který je na postih této formy kriminality kladen na mezinárodním poli, a odráží skutečnost, že způsoby legalizace výnosů z trestné činnosti nabývají na sofistikovanosti (phishing, mnohočetné elektronické transfery mezi bankovními účty v České republice a v zahraničí, kurýři, předplacené karty, offshorové společnosti, bílí koně, zneužití finančních systémů, fiktivní identity).

Touto novelou byla dále pro účely odčerpání majetku souvisejícího s trestnou činností zavedena výslovná definice pojmu „**výnos z trestné činnosti**“ a pojmu „**nástroj trestné činnosti**“ v rámci výkladových ustanovení trestního zákoníku (§ 135a a § 135b trestního zákoníku). Vymezení těchto pojmů je v souladu s jejich definicí v mezinárodních dokumentech i právních předpisech EU. Před přijetím novely byly tyto pojmy definovány pouze právní teorií, resp. v pozdější fázi byly pro ně zavedeny legislativní zkratky v trestním řádu, nicméně s ohledem na zásadu jasnosti a určitosti trestněprávní normy se jevílo jako vhodné oba tyto pojmy nově definovat přímo v trestním zákoníku.

Nástrojem trestné činnosti se rozumí věc, která byla určena nebo užita ke spáchání trestného činu, včetně plodů a užitků. Výnosem z trestné činnosti se rozumí jakákoli ekonomická výhoda pocházející z trestného činu.

Bezprostředním výnosem z trestné činnosti se rozumí věc, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, včetně plodů a užitků.

Zprostředkovaným výnosem z trestné činnosti se rozumí věc, včetně plodů a užitků,

- která byla, byť jen zčásti, nabyta za věc tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti,
- ve kterou byla věc tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti, byť jen zčásti, přeměněna, nebo
- k jejímuž zhodnocení došlo, byť jen zčásti, prostřednictvím věci tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti.

Novela upravuje také problematiku tzv. **samopraní**, které spočívá v praní výnosů z trestné činnosti osobou, která je zároveň pachatelem predikativního trestného činu, ze kterého nelegální výnosy pocházejí. Samopraní je v rámci trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti **postížitelné podle § 216 odst. 2 trestního zákoníku**, na který jsou ve vyšších odstavcích navázány okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Znak skutkové podstaty „zastírání původu věci“, s uvedením demonstrativního výčtu takových jednání, odpovídá požadavkům na podoby jednání pořaditelných

pod mezinárodně uznávaná vymezení praní peněz. Je zde však dán rozdíl oproti § 216 odst. 1 trestního zákoníku, který obsahuje samostatnou skutkovou podstatu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, která míří na různé formy legalizačního jednání v případech, kdy predikativní trestný čin byl spáchán jinou osobou. Tyto skutkové podstaty se nepřekrývají, ale logicky doplňují. Ohledně tzv. samopraní se tedy plně uplatní dosavadní judikatura, byť vydaná podle předchozí právní úpravy.

Od samopraní je nutno odlišovat tzv. **samostatné praní**, které spočívá v možnosti stíhání praní peněz nezávisle, tj. bez současné nutnosti stíhání predikativního trestného činu. To může být relevantní zejména v případě, kdy není dána trestněprávní pravomoc k vyšetřování predikativního trestného činu (typicky byl-li takový čin spáchán v zahraničí). K samostatnému praní lze uvést, že byť dle judikatury není třeba disponovat odsuzujícím rozsudkem pro zdrojovou trestnou činnost a legalizační trestnou činnost lze stíhat nezávisle na zdrojové trestné činnosti, platí, že aby mohla být postihována trestná činnost legalizační, je třeba mít dostatečné informace pro to, aby orgány činné v trestním řízení mohly učinit závěry (vyřešit si předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 trestního řádu) ohledně povahy jednání považovaného za zdrojovou trestnou činnost.

Aktuálně se v legislativním procesu nachází novela trestního zákoníku (sněmovní tisk 453), v rámci jejíhož projednávání se navrhuje zavést nové ustanovení § 217a trestního zákoníku, které jednoznačně stanoví, že k postihu osoby za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 a 217 trestního zákoníku postačí, pokud čin spáchaný v cizině naplní znaky trestného činu podle zákona České republiky, bez ohledu na to, zda je trestný i podle zákona státu, na jehož území byl spáchán. Bude tedy postaveno najisto, že není nutné přezkoumávat oboustrannou trestnost predikativních trestných činů, byl-li predikativní trestný čin spáchán v cizině – v takovém případě postačí, je-li takový čin trestný podle zákona České republiky.

b) Financování terorismu

Dne 1. 2. 2017 nabyl účinnosti zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (zákon č. 455/2016 Sb.). Tato novelizace trestního zákoníku a dalších předpisů byla monotematickou novelizací, jež v návaznosti na požadavky vznesené mezinárodní mezivládní organizací The Financial Action Task Force (FATF) a Výborem expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu (MONEYVAL) precizovala trestněprávní postih jednání spočívajících ve **financování a jiné podpoře terorismu**. Povýšení této formy pomoci k trestnému činu [§ 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku] na samostatné trestné činy odpovídá snaze mezinárodního společenství účinně předcházet teroristickým útokům. Vychází se z teze, že bez finančních a materiálních zdrojů mohou teroristé a teroristické skupiny mnohem hůře operovat, tedy plánovat a organizovat teroristické útoky. Nová úprava plně odpovídá jak doporučením FATF, tak i požadavkům čl. 2 Mezinárodní úmluvy o potlačování financování terorismu, kde jsou vymezeny definiční znaky financování terorismu.

Tento zákon přinesl zásadní změnu spočívající zejména v zavedení **samostatného trestného činu financování terorismu** (§ 312d trestního zákoníku). Trestným činem jsou postihována dvě spolu související jednání. Prvním jednáním je samotná finanční nebo materiální podpora, druhým pak příprava k této finanční nebo materiální podpoře, tedy shromažďování finančních prostředků nebo jiných věcí. Uvedená jednání se mohou uskutečnit i prostřednictvím jiné osoby. Finanční podpora spočívá v poskytování finančních prostředků, tedy peněz a jejich substitutů. Pojem „materiální podpora“ pak komplexně zahrnuje všechno, co není finančním prostředkem, čím lze materiálně podporovat terorismus, tedy movité i nemovité věci, pohledávky a jiná majetková práva, poskytování zbraní, ubytování, prostor, stravy, dopravních prostředků či jiného vybavení apod. Finanční nebo materiální podpora nemusí být zaměřena na spáchání konkrétního teroristického trestného činu, pro vznik trestní odpovědnosti podporovatele tak nemusí k spáchání, pokusu či přípravě teroristického trestného činu vůbec dojít. Postihováno je již pouhé poskytnutí finanční nebo materiální podpory, resp. shromažďování prostředků, musí však být prokázáno spojení mezi pachatelem financování terorismu a teroristickou skupinou, jejím členem, teroristou nebo teroristickým trestným činem, přičemž je vyžadováno zavinění alespoň ve formě nepřímého úmyslu [§ 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku]. Pro trestněprávní postih tedy v souladu s mezinárodní úpravou postačí alespoň vědomí a srozumění (smíření) pachatele s tím, že finanční prostředky mají nebo mohou být použity k teroristickým účelům. Shromažďování prostředků se děje například maskováním za různé církevní či humanitární sbírky, nadace apod., ale může spočívat i v jiné spolupráci při získávání prostředků pro daný účel. Není rozhodující, jakého původu jsou prostředky určené k financování terorismu; může jít o zcela legálně, ale i nezákonně získané prostředky. O financování terorismu půjde i v případě, že k podpoře má být využita jen část shromážděných prostředků.

Z dalších důležitých změn, které přinesl zákon č. 455/2016 Sb., lze uvést zavedení zákonné **definice teroristické skupiny** a zákonné definice teroristického trestného činu (§ 129a trestního zákoníku), a **skutkové podstaty trestného činu účasti na teroristické skupině** (§ 312a trestního zákoníku). Novela dále zakotvila kazuistickou úpravu postihu přípravných a pomocných jednání včetně veřejného schvalování teroristických trestných činů, veřejného vychvalování jeho pachatele a veřejného podněcování ke spáchání teroristického trestného činu, jakými je **podpora a propagace terorismu** (§ 312e trestního zákoníku) a **vyhrožování teroristickým trestným činem** (§ 312f trestního zákoníku). Vzhledem k tomu, že skutková podstata trestného činu dle § 312d trestního zákoníku o financování

terorismu výslovně odkazuje na trestné činy dle § 312e a § 312f trestního zákoníku, bude trestné i financování podpory a propagace terorismu (např. ve formě financování vycestování za účelem terorismu, náboru, výcviku a podstoupení výcviku), resp. financování vyhrožování teroristickým trestným činem.

Novela trestních předpisů č. 287/2018 Sb. s účinností od 1. 2. 2019 dále posílila kriminalizaci financování terorismu tím, že došlo k rozšíření vymezení jednání spadajících pod trestný čin teroristického útoku, který se nově vztahuje i na případy **kybernetických útoků se specifickým teroristickým úmyslem** [§ 311 odst. 1 písm. e) trestního zákoníku].

Tato novela rovněž v § 312e odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku rozšířila vymezení pojmu **vycestování do jiného státu se specifickým teroristickým úmyslem**. Nově není brán ohled na vztah osoby k členskému státu, z něhož vycestovává, ani na vztah ke státu, do kterého cestuje (státní příslušnost, trvalý pobyt). Také byla zavedena kriminalizace samotného **přicestování** do jiného státu se specifickým teroristickým úmyslem, jakož i kriminalizace organizování nebo jiného usnadnění ve vztahu k takovému cestování jiné osoby.

Aktuálně se v legislativním procesu nachází novela trestního zákoníku (sněmovní tisk 639) rozšiřující kriminalizaci trestného činu podpory a propagace terorismu v § 312e trestního zákoníku. V současnosti postižitelné jednání v § 312e odst. 2 písm. b) a c) trestního zákoníku spočívající v poskytnutí informací nebo výcviku, resp. získání informací nebo osvojení dovedností týkajících se výroby nebo používání výbušnin, zbraní, nebezpečných látek anebo jiných obdobných metod nebo technik pro účely spáchání teroristického trestného činu se doplňuje o „**materiály obdobné povahy**“, neboť v tomto ustanovení užitý pojem „nebezpečné látky“ se nejeví být dostatečně široký. Nebezpečné látky jsou totiž v českém právním řádu pojmem s přesně vymezeným obsahem, když jejich výčet je uveden v příloze 3 vyhlášky č. 208/2008 Sb., kterou se provádí zákon o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní. Pokryty by však měly být všechny látky, jejichž destruktivní povaha je srovnatelná s výbušninami či zbraněmi. Vzhledem k tomu, že pojem „nebezpečné látky“ je v českém právním řádu přesně vymezen výčtem uvedeným v citované vyhlášce, bude uvedeným rozšířením výčtu v § 312e odst. 2 písm. b) a c) trestního zákoníku o materiály obdobné povahy zaručen širší výklad, tj. že jakékoli látky, byť nejsou primárně výbušninou, zbraní nebo bojovým prostředkem, mohou být užity s obdobným účinkem, např. některé pyrotechnické výrobky.

3.2.2 Statistické vykazování pro potřeby boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Informační systémy hlavních zapojených subjektů (zejména PČR, MSP a NSZ) v současné době neumožňují plně vyhodnocovat všechny potřebné informace v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti. Některé potřebné údaje nejsou evidovány, či jsou evidovány způsobem, který neumožňuje jejich plnohodnotné analytické využití. V této oblasti jsou jednotlivými subjekty podnikány potřebné kroky, které ale závisí na dostupných personálních a finančních kapacitách.

Na jednání v červenci 2019 byly jednotlivé požadavky na úpravy vycházející z předchozího hodnocení rizik rozděleny dle priorit. Nejvyšší priorita byla přidělena sledování samopraní, samostatného praní a evidování souběhu s predikativní trestnou činností. Tato data budou obsažena ve statistikách Ministerstva spravedlnosti od 1. července 2020. Dále je nutné rozšířit také dostupnost informací o zajištěném, zmrazeném a konfiskovaném majetku u Policie ČR a MSP a statistické informace o mezinárodní právní pomoci u MSP a NSZ. Tyto požadavky byly rovněž specifikovány ve Zprávě o prvním kole národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu a v ukládací části usnesení vlády č. 5 z 9. ledna 2017.

Obecným trvajícím nedostatkem je nemožnost propojení statistik mezi PČR, SZ a soudy. Tento problém byl již řešen na základě opatření z Auditů národní bezpečnosti. MV připravilo materiál *Rozvoj a inovace statistik kriminality*, který byl schválen usnesením vlády ze dne 8. července 2019 č. 495. Toto usnesení uložilo ministru vnitra a ministryni spravedlnosti zpracování jednotlivých analýz, které budou základem pro další úpravu statistického sledování trestné činnosti, do 30. června 2021. Zadány byly následující úkoly:

1. Analýza současných statistických informačních systémů resortů vnitra a spravedlnosti
2. Architektonický návrh nového informačního systému
3. Legislativní analýza
4. Analýza finančních a dalších nákladů včetně jejich možného krytí

Cílem projektu je statisticky pokrýt celý trestní proces, včetně dat z Probační a mediační služby. Ukazuje se, že realizace tohoto projektu úzce souvisí s plánovanou elektronizací trestních spisů. Vzhledem ke složitosti tohoto projektu je předpokládána jeho doba realizace v horizontu pěti až deseti let. Nad rámec úkolů uložených vládou vznikla také platforma pro sjednocení terminologie a metodologie.

Nedostatky spočívající v neúplnosti a nepřesnosti statistických údajů týkajících se legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu byly konstatovány také v hodnocení Výboru expertů Rady Evropy proti praní špinavých peněz a financování terorismu (MONEYVAL).

3.2.6 Korupce jakožto zranitelnost s významem pro ML/TF rizika

Orgány zainteresované na národním hodnocení rizik praní peněz a FT vnímají korupci ve dvou směrech: zaprvé se může jednat o zdrojový trestný čin pro praní peněz, tzn. ML hrozbu (příslušnou typologii lze nalézt v kapitole o ML hrozbách), zadruhé je třeba ji také nahlížet jako horizontální zranitelnost, která může průřezově zasahovat do ML/TF rizik, ale i do dalších oblastí. Tato kapitola se zaměřuje na korupci jakožto horizontální zranitelnost. Korupce představuje závažnou trestnou činnost s ohledem na velký rozsah jejích primárních i sekundárních dopadů na společnost. Korupce je často páchána v prostředí organizovaného zločinu, je spojena s další trestnou činností vyznačující se vysokou společenskou škodlivostí, generuje značné výnosy a v neposlední řadě má významné nepřímé dopady.

Dopady korupce lze dělit na finanční a nefinanční. Finanční dopady spočívají ve významných ztrátách veřejných rozpočtů v důsledku např. předražených veřejných zakázek nebo neúčelné volbě nevhodného dodavatele a následných nákladech, které je nutné vynaložit na nápravu takto vzniklého nežádoucího stavu. Ztráty veřejných rozpočtů v důsledku korupčního jednání se pak nepřímo promítají ve snížení výdajů na potřebné projekty (infrastruktura, sociální služby, vzdělávání apod.). Významné finanční ztráty v důsledku korupce dopadají rovněž na soukromý sektor, kdy v důsledku korupce dochází k pokřivení trhu a znevýhodňování kvalitních dodavatelů ve prospěch osob, dopouštějících se korupčního jednání. V této souvislosti stojí za zmínku průzkum provedený společností PricewaterhouseCoopers mezi 79 společnostmi z České republiky¹². Z průzkumu vyplynulo, že 21 % respondentů se s korupcí osobně setkalo a 12 % respondentů uvedlo ztrátu příležitosti v důsledku zaplacení úplatku ze strany konkurence. Tato čísla jsou bezesporu alarmující a je potřeba potírání takovýchto praktik věnovat nadměrnou pozornost.

Vedle finančních dopadů korupce na soukromé i veřejné rozpočty jsou zde rovněž velmi významné nefinanční dopady korupčního jednání. Mezi takové nefinanční dopady lze zařadit vytváření nejistoty v podnikatelském prostředí, vytváření lhostejnosti k ochraně životního prostředí, nedůvěru ve veřejné instituce i menší motivaci poctivých osob podnikat či se zapojovat do veřejného života. V průzkumu společnosti PricewaterhouseCoopers uvedlo 30 % respondentů, že případy hospodářské kriminality měly negativní dopad na morálku zaměstnanců. 25 % respondentů pak zaznamenalo jako podstatný nepřímý dopad hospodářské kriminality poškození své pověsti a síly značky.

Z pohledu ML/TF rizik je potřeba vnímat korupci ve více rovinách:

- a) korupce jako predikativní trestná činnost, která vede ke značným výnosům z trestné činnosti (ať už na straně dárce či příjemce úplatku);
- b) jako způsob využití výnosů trestné činnosti, kdy je „problém legalizace výnosu trestné činnosti“ přenesen na příjemce úplatku (často veřejného činitele);
- c) korupce jako významný nástroj k páčání další trestné činnosti (korupce otevírá cestu k páčání trestné činnosti, které mají standardní korupce-prosté procesy zabránit);

¹² Průzkum hospodářské kriminality dostupný na: <https://www.pwc.com/cz/cs/hospodarska-kriminalita/assets/pdf/global-economic-crime-survey-2016-cz.pdf>.

d) v neposlední řadě je třeba vnímat riziko spojené se zneužíváním finančního systému nebo některých nefinančních povinných osob podle AML zákona k poskytování prostředků určených k následné korupci. Tato rizika jsou v rámci NRA zohledněna v jednotlivých kapitolách pro povinné osoby.

Česká republika reflektuje výše uvedená rizika spojená s korupcí a ve svých strategických dokumentech¹³ jim věnuje značnou pozornost. Opatření, jež přispívají k omezení korupčního prostředí v České republice, jsou legislativní i nelegislativní povahy.

Klíčovou pozici mezi legislativními opatřeními zaujímají následující **novelizace trestního zákoníku a trestního řádu**.

Zákon č. 165/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, doplnil objektivní stránku skutkové podstaty nepřímého úplatkářství v § 333 trestního zákoníku tak, že umožňuje postih nejen toho, kdo žádá o úplatek nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na úřední osobu (nebo za to, že již tak učinil), ale nově i toho, kdo si dá za takové jednání úplatek slíbit. Tato změna je účinná od 1. 9. 2015. Potřeba doplnění skutkové podstaty trestného činu nepřímého úplatkářství vzešla z doporučení uvedených v hodnotící zprávě České republiky ohledně inkriminací, kterou schválila Skupina států proti korupci (tzv. GRECO) v rámci třetího hodnotícího kola na jaře 2011.

Zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, který byl publikován pod č. 287/2018 Sb., doplnil s účinností od 1. 2. 2019 ustanovení trestných činů **podplacení** (§ 332) a **nepřímého úplatkářství** (§ 333) o spáchání takových trestných činů prostřednictvím jiné osoby. Změna byla přijata v návaznosti na čl. 15 odst. 1 písm. a) a b) Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci, podle něhož je potřeba postihovat i nepřímé slíbení, nabídnutí nebo poskytnutí neoprávněné výhody, resp. nepřímé požadování nebo přijetí neoprávněné výhody. Podle předchozí právní úpravy byl znak „nebo prostřednictvím jiného“ výslovně uveden pouze u trestného činu přijetí úplatku podle § 331 trestního zákoníku, zatímco trestný čin podplacení podle § 332 trestního zákoníku a trestný čin nepřímého úplatkářství podle § 333 trestního zákoníku tento znak neobsahoval. K odstranění tohoto těžko odůvodnitelného rozdílu mezi těmito ustanoveními byl proto uvedený znak doplněn rovněž do ustanovení § 332 a 333 trestního zákoníku, čímž došlo k vyloučení interpretačních problémů u těchto spolu souvisejících korupčních trestných činů. Požadavek na výslovné zakotvení uvedených slov i do § 332 a 333 trestního zákoníku vznesli rovněž hodnotitelé Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci v rámci hodnotící návštěvy, která proběhla koncem roku 2017.

Uvedenou novelou bylo rovněž upraveno ke korupčním trestným činům se vztahující **společné ustanovení** (§ 334 trestního zákoníku), kdy za účelem plné implementace požadavku čl. 2 písm. c) Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci, který vymezuje pojem „činitel veřejné mezinárodní organizace“, bylo potřeba rozšířit definici úřední osoby pro účely korupčních trestných činů o osobu jednající jménem mezinárodní nebo nadnárodní organizace.

V rámci zákona č. 287/2018 Sb. byl dále zaveden nový trestný čin **maření spravedlnosti** (§ 347a trestního zákoníku), který v odstavci 2 postihuje jednání pachatele, který sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí prospěch jinému nebo pro jiného za účelem spáchání trestného

¹³ Vládní koncepce boje s korupcí a Akční plán boje s korupcí dostupné na stránkách www.korupce.cz.

činu křivého obvinění (§ 345 trestního zákoníku), křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346 trestního zákoníku) nebo křivého tlumočení (§ 347 trestního zákoníku). Tím byly provedeny požadavky čl. 23 Úmluvy Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, resp. čl. 25 Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci, ze kterých vyplývá povinnost zavedení trestnosti jednání spočívajícího v příslibu, nabídce nebo poskytnutí neoprávněné výhody s cílem navádět k falešnému svědectví nebo narušit podávání svědectví nebo předkládání důkazních prostředků v průběhu řízení v souvislosti se spácháním trestných činů.

Zakotvením skutkové podstaty trestného činu maření spravedlnosti došlo fakticky k rozšíření kriminalizace, neboť před účinností novely bylo uvedené jednání trestné pouze jako účastenství ve formě organizátorství nebo návodu k některému z trestných činů podle § 345 až 347 trestního zákoníku. Vzhledem k tomu, že trestní odpovědnost organizátora nebo návodce je odvozena na základě zásady akcesority účastenství od odpovědnosti hlavního pachatele (tedy svědka nebo znalce), který se však musí o čin alespoň pokusit, nebylo za předchozí právní úpravy možné skutek účastníka trestně postihnout, nedospěl-li hlavní pachatel (svědek, který měl křivě svědčit, resp. znalec, který měl podat nepravdivý znalecký posudek) ani do stadia pokusu. Zmíněné ustanovení tak přispívá k účinnému boji s korupcí s cílem efektivně předcházet korupci v oblasti trestního řízení.

Na zvýšení motivace k oznamování jednání spočívajících v požadování úplatku pak v rámci uvedené novely cílí doplnění § 159c odst. 1 trestního řádu, tedy **zvláštního ustanovení o dočasném odložení trestního stíhání**. Ustanovení upravující dočasné odložení trestního stíhání podezřelého z určitých trestných činů, který slíbil úplatek jen proto, že o to byl požádán, a který o tom dobrovolně a bez zbytečného odkladu učinil oznámení a splnil další předpoklady, bylo doplněno také o případy, kdy se jedná o podezřelého z trestného činu nepřímého úplatkářství podle § 333 odst. 2 trestního zákoníku nebo maření spravedlnosti podle § 347a odst. 2 trestního zákoníku, a o případy, kdy takový podezřelý úplatek opravdu poskytl, nikoli tedy pouze slíbil.

Dalšími přijatými a připravovanými opatřeními legislativní i nelegislativní povahy, která mají významně omezit korupční prostředí v České republice, jsou zejména:

- **Implementace V. AML směrnice.** Proběhl proces přijímání transpozičních zákonů. Prvním z nich je zákon o evidenci skutečných majitelů v gesci Ministerstva spravedlnosti, jehož předmětem je zejména úprava podrobného vymezení skutečného majitele, způsobu přístupu k údajům v evidenci, procesu zápisu údajů o skutečném majiteli (zápis v soudním řízení nebo prostřednictvím notáře), automatického předávání některých údajů z veřejného rejstříku, řešení nesprávných nebo chybějících údajů v evidenci a ukládání sankcí za porušení povinností souvisejících s evidováním skutečných majitelů. Druhým z nich je novela zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v gesci Ministerstva financí, která se týká zejména rozšíření okruhu povinných osob a omezení s tímto statutem spojených, změny procesu identifikace a kontroly klienta, reformy správního trestání a úpravy působnosti a pravomoci dozorcích úřadů.

- **Ochrana oznamovatelů.** Vzhledem k přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně osob oznamujících porušení práva Unie bude předložena její plná transpozice do českého právního řádu v podobě návrhu zákona o ochraně oznamovatelů a návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ochraně oznamovatelů. Cílem transpozičního návrhu bude zvýšit ochranu osob, které v souvislosti s výkonem pracovní činnosti oznámily podezření ze

spáchání protiprávního jednání. Zvýšení ochrany oznamovatelů bude dosaženo jak explicitním zákazem odvetných opatření učiněných v souvislosti s podaným oznámením, tak posílením procesního postavení oznamovatele v rámci občanského soudního řízení. Transpoziční návrh ve vybraných případech stanoví povinné zavedení interních oznamovacích kanálů zaměstnavateli a externích oznamovacích kanálů státu. Dále bude určen nezávislý orgán, který bude plnit poradenskou, informační a metodickou roli na úseku ochrany oznamovatelů. Stejně tak bude tento orgán příjemcem oznámení.

- **Návrh novely zákona o státním zastupitelství** (návrh zákona, kterým se mění zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů). Cílem tohoto zákona je co nejkompexnějším způsobem zapracovat požadavky vyplývající ze 4. hodnotícího kola Skupiny států proti korupci při Radě Evropy (GRECO) vztahující se k státním zástupcům.

- **Novela zákona o soudech a soudcích** (návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, vedený pod sněmovním tiskem č. 630). Novela zákona upravuje pravidla pro výběr justičních kandidátů a soudců. Novela rovněž důkladně rozpracovává pravidla pro výběr předsedů a místopředsedů soudů. Dále zavádí pravidla pro učinění prohlášení soudce o výdělečné činnosti, která mají za cíl eliminovat potencionální střet zájmů soudců.

- **Návrh novely zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů** vedený pod sněmovním tiskem č. 683 (návrh zákona, kterým se mění zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony). Tato novela prosazuje odlišné složení kárných senátů a také možnost podat odvolání (zavedení dvoustupňového kárného řízení). Kárné žaloby mají podle návrhu zákona projednávat senáty u vrchních soudů, případná odvolání pak Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud v senátech složených ze soudců příslušného odvolacího soudu.

- **Etické kodexy členů obou komor parlamentu, státních zástupců a soudců.** Nejvyšší státní zástupce, vrchní státní zástupci, krajské státní zástupci a městský státní zástupce v Praze vydali dne 16. dubna 2019 s účinností od 1. května 2019 jako společné opatření „Etický kodex státního zástupce“. Dne 24. dubna 2019 byl pak Nejvyšším státním zastupitelstvím vydán komentář k etickému kodexu státního zástupce. Pro rok 2020 tedy zůstává aktuální přijetí etických kodexů členů obou komor Parlamentu České republiky a soudců. Již byla vytvořena pracovní skupina skládající se ze zástupců soudů, jejímž účelem je vydání etického kodexu soudce. Ministerstvo spravedlnosti poskytuje pracovní skupině expertní součinnost.

- **Novela zákona o střetu zájmů** (novela zákona o střetu zájmů, která byla vyhlášena jako zákon č. 14/2017 Sb., s účinností od 1. 9. 2017). Byl zřízen Centrální registr oznámení, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti (ust. § 13 zákona o střetu zájmů účinného od 1. 9. 2017). Od 1. 9. 2017 dle § 14 zákona o střetu zájmů je Ministerstvo spravedlnosti evidenčním orgánem. Jde-li o veřejné funkcionáře uvedené v § 2 odst. 2 písm. f), je evidenčním orgánem Nejvyšší soud.

- **Novela zákona o svobodném přístupu k informacím** (vládní návrh novely zákona). Účelem této novely je zejména náprava stávajícího právního stavu v oblasti svobodného přístupu k informacím,

kteřý vykazuje určité deficity jak z hlediska ochrany žadatelů, tak z hlediska ochrany povinných subjektů před šikanózními podáními. Dále bude v roce 2020 Ministerstvem vnitra předložena transpoziční novela zákona o svobodném přístupu k informacím, která se bude týkat rozšíření možností opakovaného užití poskytnutých informací a využívání otevřených dat s ohledem na technický vývoj společnosti.

- **Dotace a vzdělávání** (dotační program Prevence korupčního jednání). Dotační program je zaměřen na pomoc nestátním neziskovým organizacím, které například poskytují právní pomoc oznamovatelům protiprávního jednání či prosazují transparentnost ve veřejném sektoru. V gesci Ministerstva spravedlnosti probíhá činnost pracovní skupiny k protikorupčnímu vzdělávání, která se bude i nadále zaměřovat na přípravu podkladů k protikorupčnímu vzdělávání či jiných materiálů s protikorupční problematikou (např. řízení korupčních rizik).

- **Zadávání veřejných zakázek.** Od účinnosti nového zákona o zadávání veřejných zakázek uplynuly tři roky, přičemž Ministerstvem pro místní rozvoj či zadavateli byly identifikovány určité nedostatky právní úpravy. Ministerstvo pro místní rozvoj proto připraví návrh technické novely zákona o zadávání veřejných zakázek s cílem odstranění některých výkladových a aplikačních problémů, které byly od doby účinnosti zákona o zadávání veřejných zakázek zjištěny. Bude se jednat například o otázku povinné elektronické komunikace mezi zadavatelem a dodavatelem při uzavírání smlouvy na plnění veřejné zakázky či předkládání originálů dokladů, kterými vybraný dodavatel prokazuje před uzavřením smlouvy splnění kvalifikace.

- **Hodnocení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.** Úřad pro ochranu hospodářské soutěže společně s Ministerstvem pro místní rozvoj zhodnotí výsledky veřejných konzultací za účelem zhodnocení fungování Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v oblasti dozoru nad zadáváním veřejných zakázek zejména z hlediska případné potřeby revize postupu přijímání podnětů, délky rozhodovacího procesu a způsobu rozhodování v druhoinstančním řízení, a to v intencích relevantní právní úpravy. Na základě zhodnocení výsledků veřejných konzultací bude rozhodnuto o konkrétních opatřeních s pozitivním vlivem na fungování Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v oblasti dozoru nad zadáváním veřejných zakázek. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže dále na základě zmíněných veřejných konzultací zváží přijetí případných dalších opatření s pozitivním vlivem na fungování Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže obecně.

- **Návrh zákona o lobbování a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o lobbování** (sněmovní tisk č. 565). Navrhuje se zřízení registru lobbistů a lobbovaných vedeného Úřadem pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, do něhož budou registrováni ohlášení lobbisté včetně tzv. lobbujících prostředníků a dále lobbování. Lobbisté a lobbování budou podávat čtvrtletní zprávy s uvedením lobbistických kontaktů. Dále se navrhuje zavedení tzv. lobbistické stopy u legislativních materiálů a snížení hranice hodnoty daru, u kterého má veřejný funkcionář oznamovací povinnost dle zákona o střetu zájmů.

- V roce 2020 budou zpracovány **sektorové analýzy korupce v oblastech exekucí, energetiky, telekomunikací a dopravy**, jejichž příprava, včetně sběru dat, byla započata v roce 2019. Gescí nad zpracováním sektorových analýz v oblastech telekomunikací a energetiky je pověřeno Ministerstvo průmyslu a obchodu a spolugestorem je vždy relevantní úřad, tj. Český telekomunikační úřad a Energetický regulační úřad. Jednotlivé sektorové analýzy by měly ve své první části popsat konkrétní

typy aktérů (veřejných i soukromých), kteří v daném sektoru vstupují do vzájemných vztahů, a zjednodušeně popsat tyto vztahy. Nad takto vytvořeným základem by měla být uskutečněna analýza korupčních rizik dle standardních metod řízení rizik a s případným využitím postupů a příkladů obsažených v Rámcovém rezortním interním protikorupčním programu (RRIPP) a v Metodice hodnocení korupčních rizik.

3.2.7 Zranitelnost nestátních neziskových organizací v oblasti ML/TF

Nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“) jsou právníckými osobami soukromého práva, a to jak korporátního, tak nadačního typu. Jak vyplývá z označení samého, jedná se o právnícké osoby, jež jsou nezávislé na státu či jiné veřejnoprávní korporaci a jejich primárním účelem není na rozdíl od obchodních korporací rozdělování zisku mezi své členy, nýbrž obecná (veřejná) prospěšnost či rozvíjení a ochrana soukromých zájmů. NNO není právním pojmem, ale zastřešujícím označením pro právnícké osoby různorodých právních forem. Obecně se mezi NNO řadí tyto právnícké osoby¹⁴:

- Spolek (dříve občanské sdružení) a pobočný spolek
- Obecně prospěšná společnost
- Ústav
- Církevní právnícké osoby, resp. účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti
- Nadace
- Nadační fond.

Neziskový sektor v České republice významnou měrou přispívá k budování občanské společnosti, k uplatňování práva na sdružování a podílí se na řešení celé řady osobních, skupinových nebo celospolečenských problémů. NNO plní svou nezastupitelnou roli mimo jiné v sociální, humanitární, kulturní nebo advokační oblasti.

Podobně jako jsou obchodní korporace (např. společnost s ručením omezeným) zneužívány k páchání zdrojové trestné činnosti či k zakrývání nelegálního původu výnosů z trestné činnosti, mohou být k těmto činnostem využívány a zneužívány i právní formy nestátních neziskových organizací.

Situace se u NNO od předchozího kola národního hodnocení rizik zásadním způsobem nezměnila, z hlediska popisu povinností NNO a existujících kontrolních mechanismů je možné na text předchozího NRA odkázat. Nově jsou uváděny zejména změny, které se od předchozího NRA v této oblasti uskutečnily, a opatření, která v této oblasti probíhají.

Určité nedostatky ČR v oblasti plnění Doporučení FATF R. 8 u NNO konstatovala i **Hodnotící zpráva České republiky** zpracovaná v rámci 5. kola vzájemných hodnocení výborem expertů Rady Evropy Moneyval, která byla zveřejněna dne 11. února 2019 na [internetových stránkách Rady Evropy](#) a následně i Finančního analytického úřadu. Tato zpráva je výsledkem procesu, který probíhal v letech 2017/2018 a byl založen na Doporučeních FATF z roku 2012 a Metodice k těmto Doporučením.

¹⁴Text vychází z vymezení NNO, které používá Rada vlády pro nestátní neziskové organizace.

Opatření ke snížení rizika

1) Oblast veřejných rejstříků a průkazného výkaznictví

Ke vzniku právnické osoby (včetně NNO) je třeba, aby byla právnická osoba zapsána do veřejného rejstříku. To samo o sobě představuje důležitý preventivní prvek umožňující jasně identifikovat subjekty neziskového sektoru. Rozsáhlou míru transparentnosti zajišťují mechanismy veřejných rejstříků a množství uveřejňovaných údajů, které jsou zdarma dostupné na adrese <https://or.justice.cz/>.

Zveřejňovány jsou veškeré zapisované informace (s výjimkou rodných čísel). Součástí systému veřejných rejstříků je také systém sankcí, které mohou vést v krajních případech až k zahájení řízení o zrušení zapsané osoby s likvidací.

Pro NNO jako účetní jednotky přichází v úvahu také sankce za spáchání přestupku nezveřejnění účetní závěrky nebo výroční zprávy, stanovená v § 37 odst. 1 písm. j) zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (je možná pokuta do výše 3 % hodnoty aktiv). Neplnění povinností vůči veřejnému rejstříku lze též sankcionovat jako přestupek podle § 9 odst. 2 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Popisovanou právní úpravu lze ve vztahu k transparentnosti fungování NNO hodnotit velmi pozitivně. Na základě zkušeností s plněním povinností vůči obchodnímu rejstříku lze však zdravě pochybovat o tom, že bude sbírka listin ze strany zapisovaných osob zcela bezproblémově řádně plněna. Zákon sice poskytuje soudům a dalším orgánům nemalé možnosti, jak plnění těchto povinností řádně zjednat, avšak při velkém počtu osob, jež jsou a budou v rejstřících nově zapisovány, není principiálně možné systematicky kontrolovat správnost a aktuálnost všech evidovaných údajů. Zároveň informační systém veřejných rejstříků aktuálně neobsahuje mechanismy, které by automatizovaně odhalily pouhé formální plnění povinností prostřednictvím zasílání prázdných elektronických dokumentů.

Na druhou stranu existuje několik dalších mechanismů, které pomáhají k aktualizaci dostupných informací. Jako příklad lze uvést poskytování dotací, kde většina poskytovatelů dotací aktuální stav informací ve veřejných rejstřících od žadatelů vyžaduje.

Problematikou nedostatečného zveřejňování účetních závěrek ve veřejných rejstřících se dlouhodobě zabývá také pracovní skupina Ministerstva financí. Výsledkem této činnosti bude předložení legislativního návrhu, který umožní automatizované předávání účetních závěrek v elektronické podobě ve strukturovaném strojově čitelném formátu do veřejných rejstříků prostřednictvím správce daně.

Stran aktuálnosti údajů ve spolkovém rejstříku, tj. rejstříku, ve kterém se eviduje významná část NNO, lze také zmínit legislativní návrh na zavedení tzv. neaktivního statusu.¹⁵ Na základě tohoto příznaku bude možné ve spolkovém rejstříku vyčlenit spolky, o nichž lze s vysokou mírou pravděpodobnosti předpokládat, že již fakticky nefungují. Z praktického hlediska se tak vypovídací hodnota údajů spolkového rejstříku jako celku zvýší.

¹⁵ Sněmovní tisk č. 909 (<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=909&CT1=0>), viz část sedmnáctou návrhu zákona.

Také **církevní právnické osoby** jsou evidovány ve veřejně dostupných rejstřících.¹⁶ Církev a náboženské společnosti, chtějí-li získat právní osobnost, musejí požádat o registraci. Registraci provádí Ministerstvo kultury na základě zákona o církvích a náboženských společnostech a správního řádu. V průběhu registračních řízení je zkoumáno splnění řady podmínek, které mají mj. vyloučit registraci skupin potenciálně nebezpečných či vyvíjejících nelegální činnost. Registraci podléhají rovněž svazy církví a náboženských společností a další církevní právnické osoby. Jejich rejstřík je také veřejně přístupný. Pokud registrovaná církevní právnická osoba vyvíjí činnost v rozporu s některými ustanoveními zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, může být zahájeno řízení o zrušení její registrace. V této oblasti nedošlo od předchozího národního hodnocení rizik k podstatným změnám a je možné odkázat také na předchozí text.

2) Oblast veřejných sbírek

V případě, kdy NNO pořádá **veřejnou sbírku** podle zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů, se jedná o specifický způsob získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků za podmínek stanovených tímto zákonem. Příslušné správní orgány kontrolují, zda získané prostředky byly využity v souladu s deklarovaným účelem, a to při ukončení veřejné sbírky, či za každý jednotlivý uplynulý rok od data zahájení sbírky, koná-li se veřejná sbírka na dobu neurčitou, nebo na dobu určitou po dobu delší než jeden rok. Přitom kdykoliv v průběhu konání veřejné sbírky je příslušný správní orgán oprávněn se přesvědčit, zda je veřejná sbírka konána v souladu s oznámením a s právními předpisy. Zákon o veřejných sbírkách umožňuje v případě porušení zákona sbírku ukončit a peníze převést do rozpočtu kraje (využijí se na obdobný účel). ČR tím mj. naplňuje požadavek FATF R.8 na průkazné výkaznictví a předchází rizikům odklonění finančních prostředků na nelegitimní účely.

Veřejné sbírky není možné pořádat k účelu, který je v rozporu s bezpečností státu, ochranou veřejného pořádku, ochranou majetku nebo ochranou práv a svobod druhých. Konání veřejné sbírky ve smyslu výše uvedeného zákona je nutné písemně oznámit krajskému úřadu, příslušnému dle sídla právnické osoby, která hodlá konat veřejnou sbírku, nebo Ministerstvu vnitra, koná-li veřejnou sbírku kraj nebo hlavní město Praha. Tyto správní orgány jsou rovněž příslušné ke kontrole a dozoru nad konáním veřejné sbírky (viz výše). Ministerstvo vnitra také vede Centrální evidenci veřejných sbírek, přičemž údaje o probíhajících či ukončených veřejných sbírkách jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva vnitra.¹⁷ V této oblasti nedošlo od předchozího národního hodnocení rizik k výrazným změnám.

3) Evidování skutečných majitelů NNO

Evidence je vedena rejstříkovými soudy. Evidence dosud fungovala jako neveřejná, s tím že přístup do evidence byl umožněn pouze zákonem vymezenému okruhu typů subjektů, a to s ohledem na důvod evidence, tj. předcházení praní špinavých peněz a financování terorismu.

¹⁶ Jedná se o Rejstřík registrovaných církví a náboženských společností, Rejstřík evidovaných právnických osob a Rejstřík svazů církví a náboženských společností, dostupné na http://www3.mkcr.cz/cns_internet/

¹⁷ <https://aplikace.mvcr.cz/seznam-verejnych-sbirek/>

Do evidence jsou všechny právnické osoby (ale také svěřenské fondy), včetně NNO, povinny uvádět informace o svých skutečných majitelích. Evidují se následující informace o skutečném majiteli:

- jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, datum narození a rodné číslo, bylo-li přiděleno, státní příslušnost,
- údaj o podílu na hlasovacích právech, zakládá-li se postavení skutečného majitele na přímé účasti v právnické osobě,
- údaj o podílu na rozdělovaných prostředcích, zakládá-li se postavení skutečného majitele na tom, že je jejich příjemcem, anebo
- jiné skutečnosti, je-li postavení skutečného majitele založeno jinak.

Dále je třeba zmínit, že s ohledem na požadavky V. AML směrnice byl přijat nový zákon o evidenci skutečných majitelů. Ve vztahu k NNO je cílem zákona zásadně zjednodušit jejich pozici v souvislosti s evidováním skutečného majitele. Upravuje se především zavedení tzv. automatických průpisů, které by využívaly údaje z veřejného rejstříku. NNO však vždy musí nechat zapsat svého skutečného majitele, pokud by na něj nedopadla pravidla pro automatický průpis. Současně transpoziční zákon zavádí částečnou veřejnost evidovaných údajů a také mechanismy směřující k vyšší kvalitě a kontrole údajů, tedy v důsledku posiluje důvěryhodnost a upotřebitelnost evidence. Nový zákon nabývá účinnosti 1. června 2020.

4) Opatření vyplývající z Akčního plánu pro plnění doporučení vyplývajících z 5. kola vzájemného hodnocení České republiky v oblasti prevence praní peněz a boje proti financování terorismu

Pro oblast NNO byly v tomto dokumentu stanoveny 4 úkoly:

- Identifikace rizikových NNO a jejich možností zneužití
- Nastavení periodicity rizikového hodnocení
- Příprava osvětového materiálu pro NNO
- Rizikově orientovaný dohled nad NNO

Pracovní skupina, koordinovaná Ministerstvem vnitra, se v letech 2019 a 2020 intenzivně zabývala tvorbou materiálu **identifikujícího možná rizika zneužití nestátních neziskových organizací pro financování terorismu či praní špinavých peněz**. Vzniklý materiál obsahuje rozsáhlý soupis rizikových faktorů, které je možné u jednotlivých organizací sledovat a tím pomoci vyhodnotit jejich rizikovost a přispět k jejímu snížení. Text materiálu byl schválen vedením Ministerstva vnitra v lednu 2020 a následně byl rozeslán všem relevantním partnerům. Tím došlo ke splnění prvních dvou úkolů z akčního plánu a vytvoření nezbytného předpokladu pro splnění čtvrtého úkolu. Materiál bude pravidelně

aktualizován v rámci činnosti příslušné pracovní skupiny podle potřeby, nejméně však jednou za dva roky.

Materiál jako nejrizikovější NNO z hlediska zneužití k financování terorismu vyhodnocuje organizace s následujícími rizikovými faktory: organizace, které působí v konfliktních oblastech, jejich činnost, řídicí a personální struktura ani financování nejsou transparentní, a zároveň nemají zavedené funkční kontrolní mechanismy, neplní zákonné povinnosti, o své činnosti neinformují veřejnost ani dozorové orgány, nekomunikují s veřejnou správou a operují s vysokým množstvím finančních prostředků převážně v hotovosti. Naopak méně jsou v tomto ohledu vystaveny rizikům NNO lokálního charakteru, které vykonávají činnost pouze na území ČR, nepracují či pouze v minimálním rozsahu pracují s finančními prostředky v hotovosti a nevlastní žádný či pouze zanedbatelný majetek.

V červnu 2020 byl dokončen a vedením MV schválen **osvětový text pro NNO**, který z identifikace rizik vycházel. Cílem tohoto materiálu je pomoci NNO identifikovat rizikové prvky v jejich činnosti, rozšířit zavedenou dobrou praxi a snížit tak pravděpodobnost výskytu případů zneužití NNO pro financování terorismu. Jednotlivá rizika zneužití jsou v textu přehledně prezentována na ukázkových příkladech.

Materiál dále obsahuje kapitoly zaměřené na práci se sankčními seznamy a využití bezpečných platebních kanálů v praxi NNO. Část materiálu je zaměřena také na osvětu v oblasti oznamovací povinnosti NNO vůči FAÚ a PČR. Materiál bude sloužit také jako podklad pro školení NNO v oblasti prevence financování terorismu a zároveň plní třetí výše uvedený úkol. Vznikem těchto dvou materiálů byla naplněna hlavní část připravovaných opatření z Akčního plánu.

Jedním ze zásadních trendů předcházení teroristickým trestným činům je prevence. Zde je vnímána jako mimořádně důležitá, neboť je zásadní, aby teroristické trestné činy byly odhalovány již ve stádiu přípravy, přinejhorším ve stádiu pokusu. V této souvislosti PČR dlouhodobě upozorňuje na absenci kontrolního mechanismu, který by umožňoval vykonávat dohled nad věcnou náplní činnosti NNO a včasné odhalovat hrozby, jak stanoví standardy FATF¹⁸.

4/ Propagace transparentnosti

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen „RVNNO“) je stálým poradním, iniciativním a koordinačním orgánem vlády. Mezi její činnosti patří mimo jiné snaha o propagaci maximální transparentnosti a otevřenosti NNO vůči veřejnosti a odstraňování bariér spolupráce NNO s veřejnými orgány.

RVNNO je gestorem materiálu "Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR NNO ústředními orgány státní správy". Tento dokument je průběžně aktualizován s ohledem na změny v legislativě, stav případných rizik a další potřebná opatření. Jeho aktuální verze byla schválena 1. června 2020.¹⁹

¹⁸ Blíže viz FATF Report: Terrorist Financing Risk Assessment Guidance <<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Terrorist-Financing-Risk-Assessment-Guidance.pdf>>. s odkazem na 2015 FATF Best Practices Paper on Combating the Abuse of NPOs.

¹⁹ <https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/usneseni-vlady/Zasady.pdf>

RVNNO se věnuje také osvětové činnosti na podporu transparentnosti. V rámci AML/CFT prevence organizovala v minulosti ve spolupráci s FAÚ semináře a v této činnosti bude i nadále pokračovat.

Obdobně Ministerstvo zahraničních věcí se soustavně věnuje osvětovým aktivitám a zároveň se podílí na posuzování veřejných sbírek, jejichž výtěžek bude použit v zahraničí. V těchto aktivitách bylo zohledněno i specifické riziko financování terorismu, a to s důrazem na komunikaci se sítí těch NNO, které se věnují zahraniční rozvojové spolupráci, transformační spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí. Do uvedené osvětové činnosti jsou vedle FAÚ, který se osvětové činnosti již intenzivně věnuje, připraveny se zapojit také další zainteresované orgány.

3.3 Stručný popis institucionální struktury AML/CFT systému

Tato kapitola je popisem fungování AML/CFT systému na straně českých státních orgánů ve smyslu čl. 7 odst. 4 písm. f) AML směrnice. Cílem této kapitoly není hodnocení zranitelností tohoto systému ve státním sektoru. Takové hodnocení zranitelností je předmětem specifických cílených hodnocení zařazených v jiných částech této zprávy, která probíhala ve dvou hlavních liniích.

První linií bylo hodnocení jednotlivých vybraných státních orgánů, které hrají klíčovou roli v AML systému (a to jak v prevenci, tak v boji proti praní peněz a financování terorismu). Cílem těchto jednotlivých hodnocení je posouzení přiměřenosti lidských a finančních zdrojů vynakládaných na AML prevenci a potírání ML/TF v České republice. V jistém směru nad rámec těchto institucionálních hodnocení (nebo napříč jimi) se v jiných částech této zprávy zabýváme stěžejními tématy kriminalizace ML/TF, efektivity trestního stíhání ML/TF hrozeb, efektivity odčerpávání výnosů z trestné činnosti, vykazování stíhání trestné činnosti a v neposlední řadě kontrolou převozů hotovosti.

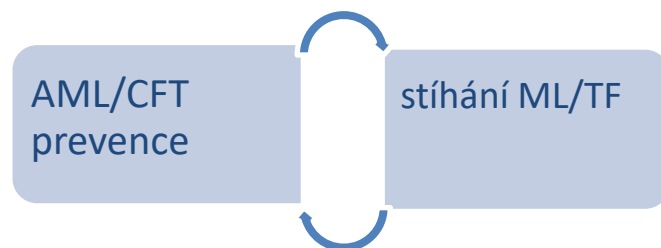
Druhou linií bylo hodnocení relevantních horizontálních zranitelností AML systému, které na něj mají podstatný vliv²⁰. Do této druhé linie spadají zranitelnosti, které nějakým způsobem ovlivňují AML systém, ale i samotné hrozby ML/TF (které má systém zmírňovat). Významnou zranitelnost politicko-sociálního charakteru v tomto ohledu představuje korupce. Předmětem našeho hodnocení byly také faktory legislativního charakteru, zejména v oblasti právních forem PO a SF a problematiky určování skutečného majitele. Dalším tématem (na pomezí více faktorů) bylo hodnocení rizik zneužití neziskového sektoru k ML/TF.

Na tomto místě se zabýváme výlučně popisem AML/CFT systému. Cílem tohoto textu je tak seznámit širší odbornou veřejnost (povinné osoby nevyjímaje) s jeho strukturou a fungováním a s jeho hlavními státními aktéry. Do AML/CFT systému České republiky zahrnujeme dvě hlavní oblasti:

1. **prevenci praní peněz a financování terorismu** (v zásadě v režimu AML zákona)
2. **boj proti praní peněz a financování terorismu** (v zásadě prostředky trestního práva).

V oblasti prevence je hlavním cílem zabránit zneužívání finančního systému a vybraných nefinančních subjektů k praní peněz a financování terorismu v ČR, a dále vytvořit podmínky pro odhalování takového jednání. V oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu je účelem systému postihovat pachatelské struktury za spáchanou zdrojovou trestnou činnost a navazující praní peněz, další z nich odradit od páčání či zapojení do kriminality spojené s praním peněz a financováním terorismu, a dále pak zajistit a odčerpat nelegální výnosy získané z této trestné činnosti.

²⁰ PESTEL: analýza politických, ekonomických, společenských a legislativních faktorů.

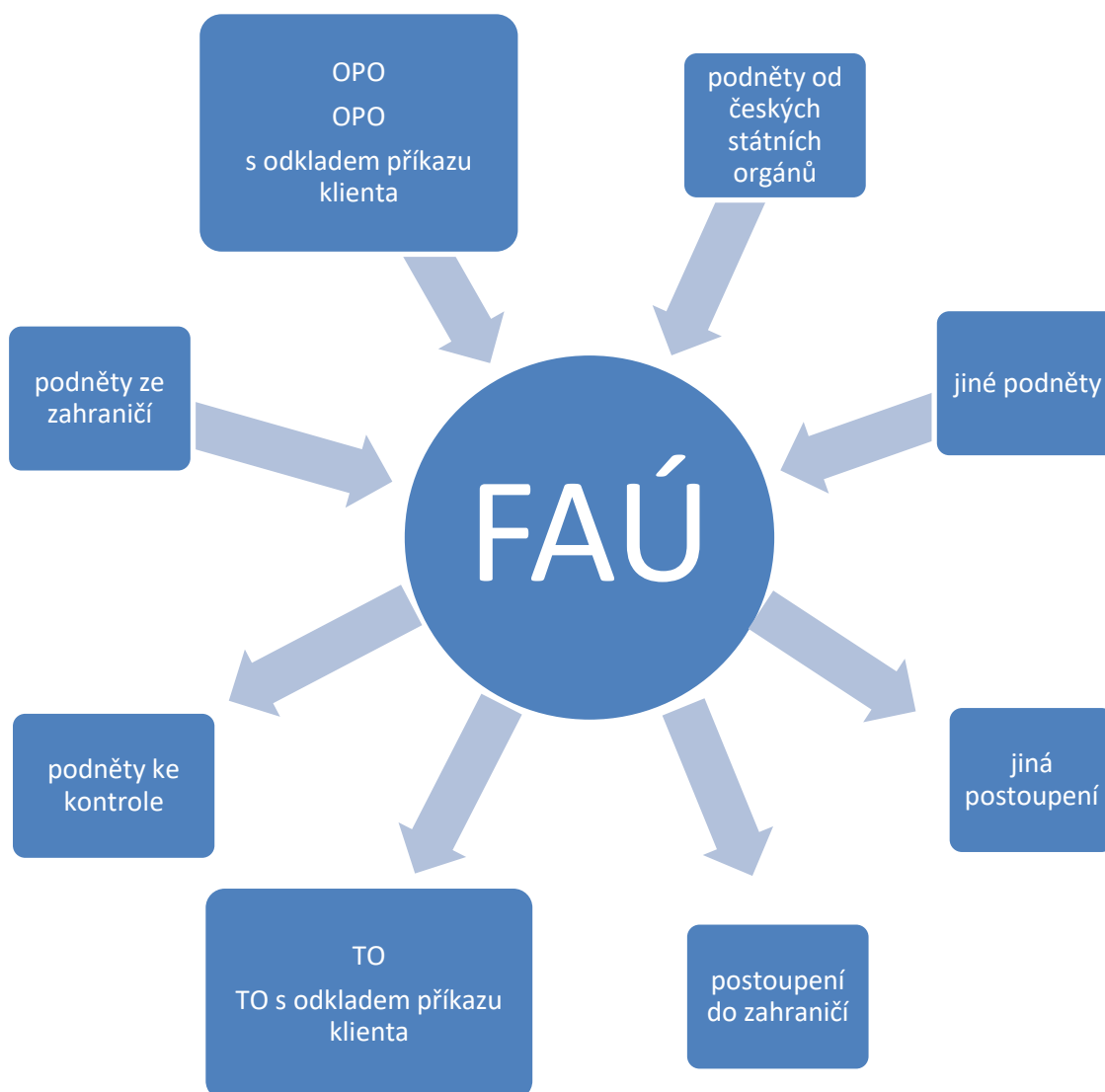
Tyto dva směry AML/CFT systému vyžadují společné úsilí všech dotčených státních institucí a soukromého sektoru (finanční i nefinanční sektor), jelikož jsou neoddělitelně propojeny. Proto je třeba koordinace a spolupráce na národní úrovni. U některých segmentů povinných osob je zřejmé, že dochází ke vzájemnému porovnávání úsilí vynakládaného z jejich strany a úsilí dotčených státních institucí, ale i mezi povinnými osobami navzájem. Soukromý sektor je velmi citlivý na některé výstupy státních institucí v rámci AML/CFT systému, a to zejména na míru efektivitu stíhání ML/TF hrozeb. Pro státní sféru je toto signálem a současně vědomím, že nese závazek velké odpovědnosti v rámci tohoto společného angažmá. Zároveň je třeba si uvědomit, že společným cílem primárně není vykazovat vysoký počet odsouzených pachatelů s účelným a přiměřeným postihem, ale všemi odpovídajícími prostředky zajistit efektivní prevenci, tj. zamezit tomu, aby byla ČR využívána k praní peněz a financování terorismu.

V následujícím schématu AML/CFT systému, které popisuje institucionální struktury a obecné postupy, se zabýváme pouze dotčenou stěžejní působností státních orgánů v této oblasti.

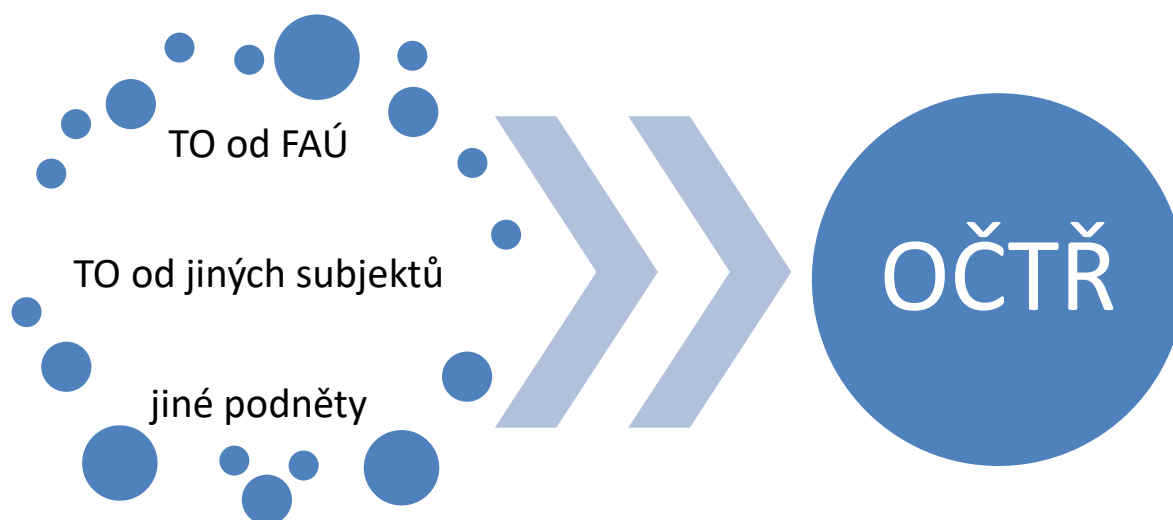
Finanční zpravodajská jednotka

V rámci AML/CFT systému všech členských států EU podobně jako v mnoha dalších státech světa stojí v centru pozornosti AML/CFT prevence. Na té se významně podílí nejen soukromý sektor představovaný povinnými osobami, ale zejména finanční zpravodajské jednotky, u nichž je vyžadována autonomie a provozní nezávislost. Základním pilířem systému je detekce a následná analýza podezřelých obchodů. V Česku je touto národní finanční zpravodajskou jednotkou Finanční analytický úřad, jehož hlavním úkolem je shromažďovat a analyzovat oznámení o podezřelých obchodech, tj. o obchodech, kde je podezření na praní peněz nebo financování terorismu. Tato oznámení získává od povinných osob z finančního a nefinančního sektoru. FAÚ ovšem přijímá a analyzuje i jiné podněty s podezřením na ML/TF, typicky jsou jimi informace od zahraničních finančních zpravodajských jednotek, od státních institucí či z vlastní činnosti. Následně na základě informací, jimiž FAÚ disponuje, provede finanční analýzu případu, aby potvrdil nebo vyloučil souvislost šetřených obchodů s trestnou činností. V návaznosti na tato zjištění pak výsledky svých analýz předává dalším příslušným státním orgánům k navazujícímu šetření nebo k přijetí příslušných opatření. V rámci šetření případu je v pravomoci FAÚ využít zajišťovací opatření upravené v AML zákoně, tzv. odklad splnění příkazu klienta. Tento nástroj slouží k zajištění podezřelých finančních prostředků či jiného majetku na velmi krátkou (zákonem omezenou) dobu, přičemž účelem je nejen zamezit odčerpání těchto podezřelých finančních prostředků pachatelem, ale současně umožnit orgánům činným v trestním řízení následné zajištění tohoto majetku pro trestní řízení. Obdobným nástrojem jako FAÚ disponují za stanovených podmínek také povinné osoby, proto nemalá část oznámení o podezřelých obchodech přichází na FAÚ již s uplatněním „zmrazení“ finančních prostředků či jiného podezřelého majetku ze strany povinné osoby.

Za účelem plnění svých analytických úkolů má FAÚ přímý přístup k celé řadě informačních zdrojů. Může také žádat informace od státních i jiných subjektů, včetně jakékoli povinné osoby, a to bez ohledu na to, zda daný podezřelý obchod oznámila. Toto oprávnění umožňuje FAÚ nejen rychle a účinně šetřit podezřelé obchody na národní úrovni, ale také konstruktivně reagovat na zahraniční žádosti o spolupráci v oblasti ML/TF, protože výměna informací probíhá také na mezinárodní úrovni. FAÚ je finanční zpravodajskou jednotkou tzv. administrativního typu. V některých státech fungují také jednotky policejního, justičního nebo hybridního charakteru. Administrativní charakter české jednotky umožňuje fungovat jako jistý filtr mezi soukromým sektorem (tj. povinnými osobami) a státními orgány, zejména orgány činnými v trestním řízení. Tato skutečnost dlouhodobě pomáhá v budování vztahu důvěry se soukromým sektorem, v prohlubování vzájemné spolupráce a v nastavování efektivního systému prevence a následné detekce podezřelých obchodů.

Nejdůležitějším procesním výstupem šetření FAÚ jsou trestní oznámení, která jsou podávána orgánům činným v trestním řízení, přičemž jejich součástí mohou být (a ve více než polovině případů také jsou) zajištěné finanční prostředky. Ostatní výstupy z šetření FAÚ, které mohou být relevantní pro činnost jiných státních orgánů, jsou postupovány těmito orgány jako např. Policii ČR, Generálnímu finančnímu ředitelství, Generálnímu ředitelství cel, zpravodajským službám, ČNB, nebo jsou předány kontrolnímu oddělení FAÚ k přijetí dohledových opatření v oblasti AML/CFT. Obdobně FAÚ poskytuje zjištěné informace do zahraničí svým partnerům, pokud se jedná o jejich jurisdikci.

Orgány činné v trestním řízení

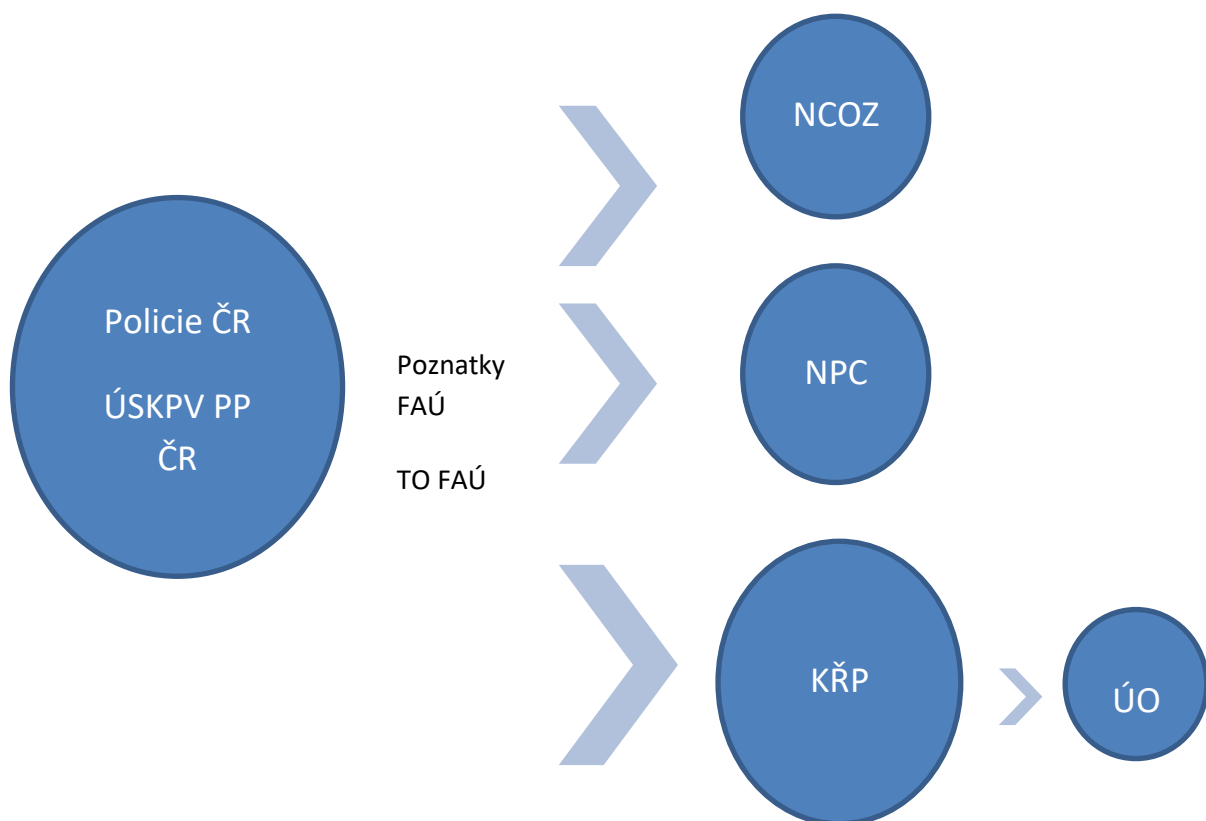
Policejní orgány – útvary Policie ČR

Policejní orgány nejen navazují na práci FAÚ, ale mají i vlastní případy ML/TF, které buď vycházejí z dalších trestních oznámení a podnětů, nebo z jejich vlastní operativně pátrací činnosti. Odhalováním, prověřováním a vyšetřováním trestné činnosti se zabývají v závislosti na své věcné a místní příslušnosti:

- krajská ředitelství policie v celkovém počtu 14-ti územních celků a jim podřízené místně příslušné útvary – městská a obvodní ředitelství, územní odbory a Místní a obvodní oddělení policie, která se jako první dozví od jednotlivých oznamovatelů o možném protiprávním jednání (na tyto organizační články je postupováno největší množství podání FAÚ);
- Národní centrála proti organizovanému zločinu jako útvar s celorepublikovou působností, který se zaměřuje na organizovaný zločin, daňovou trestnou činností, legalizaci výnosů z trestné činnosti, závažnou hospodářskou trestnou činností a korupci, kybernetickou kriminalitu, terorismus a extremismus (je zde také národní kontaktní bod pro terorismus - NKBT);

- Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování jako útvar s celorepublikovou působností, který se zaměřuje na drogovou trestnou činnost a navazující praní peněz;
- Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci, které zajišťuje mezinárodní žádosti.

Trestní oznámení a podněty FAÚ jsou postupována Policii ČR cestou Policejního prezidia ČR, a to přesněji cestou Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování, který funguje jako kontaktní bod Policie ČR pro spolupráci s FAÚ. Trestní oznámení (včetně poznatků) jsou v tomto ústředním bodě vyhodnocována a dále postupována dle věcné a místní příslušnosti na jednotlivé policejní útvary - krajská ředitelství policie (odborné hospodářské kriminality) nebo útvary s celostátní působností (NCOZ, NPC), které následně věc prošetří a vedou trestní řízení. Následující obrázek znázorňuje postup trestních oznámení FAÚ v rámci Policie ČR.

Legenda: ÚSKPV PP ČR – Útvar služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR; NCOZ – Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování; NPC – Národní protidrogová centrála; KŘP – Krajská ředitelství policie; ÚO – Územní odbor

Jak již bylo uvedeno, Policie ČR má samozřejmě i vlastní ML/TF případy, které vychází z její operativně pátrací činnosti (informátor, sledování, odposlech, předstíraný převod atd.) ve vztahu k majetkové, hospodářské, drogové či jiné trestné činnosti. Za pomoci tzv. finančního šetření se Policii ČR daří jak dohledávat výnosy z trestné činnosti a další majetek, který lze podle zákona pro účely trestního řízení zajistit, tak zároveň získávat i cenné informace prokazující spáchání ML/TF případů. V rámci NCOZ - Sekce terorismu a extremismu jsou v souvislosti s prověřováním teroristických trestných činů

prováděny úkony podle trestního řádu a dále podle speciálních ustanovení zákona o Polici ČR, jejichž cílem je předcházet spáchání teroristického útoku. V souladu s AML zákonem probíhá spolupráce s FAÚ, při níž bez větších prodlev dochází k výměně relevantních informací, a to průběžně nebo prostřednictvím pracovní skupiny NKBT, jejímž členem je rovněž FAÚ. NCOZ se dále podílí na přípravě osvětových materiálů pro vybrané povinné osoby z pohledu AML zákona, avšak samotnou preventivní činnost neprovádí.

Orgánem činným v trestním řízení (policejním orgánem) s kompetencí k hrozbám ML/TF je také příslušný útvar Celní správy.

Celní správa je vedle činností v postavení správce daně, správního orgánu, rovněž orgánem činným v trestním řízení se statusem policejního orgánu. Věcná kompetence policejního orgánu k vyjmenovaným druhům trestné činnosti je sdílená, a to s Policií ČR.

Kontrolně dohledové kompetence celní správy spočívají v oprávnění ke kontrole pohybu osob a zboží na celém území České republiky, a to za účelem prokázání, zda nedošlo k odnětí zboží celnímu nebo daňovému dohledu a zda kontrolované osoby neporušily předpisy, k jejichž vynucování jsou orgány celní správy věcně příslušné.

Základní rolí Celní správy ČR je vedení celního řízení v souvislosti s tokem zboží vstupujícím či vystupujícím z území EU, s čímž souvisí i kompetence v oblasti vymáhání práva. Vzhledem k charakteru celní správy jsou plněny i další úkoly v této oblasti, kde je jí ex lege přiznáno postavení policejního orgánu.

Kromě celního řízení má celní správa ve své kompetenci v souvislosti s ML/TF kontrolu hazardních her a dodržování zákazu reklamy na nepovolené nebo neohlášené hazardní hry a kontrolu převozu finanční hotovosti.

Vzhledem k narůstajícímu trendu polykriminality a zločinu jako služby je zřejmá i souvislost s jinými druhy porušování zákona vyšetřovanými celní správou, jakou jsou celní podvody ve formě podhodnocení zboží, falešného sazebního zařazení či původu, daňových podvodů v oblasti spotřebních daní či daně z přidané hodnoty apod., kdy je zřejmá snaha o legalizaci výnosů z této trestné činnosti.

Za zákonem stanovených podmínek spolupracují vyšetřovací orgány také se zpravodajskými službami.

Státní zastupitelství plní nezastupitelnou úlohu v rámci naplňování trestní spravedlnosti. Jako i jiné orgány činné v trestním řízení působí primárně v oblasti boje proti ML/TF trestně právními prostředky, ale nelze opomenout ani úlohu prevenční. Výkon dozoru nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení vykonává státní zástupce, který v jeho rámci může dávat např. policejnímu orgánu pokyny k vyšetřování, účastnit se provádění jednotlivých úkonů nebo je sám provádět, rušit nezákonná nebo neodůvodněná rozhodnutí policejního orgánu apod., některé úkony v rámci přípravného řízení může činit výlučně jen státní zástupce. V souladu se zásadou obžalovací je to státní zástupce, který výlučně podává soudu obžalobu (návrh na potrestání, návrh na schválení dohody o vině a trestu), a působí před soudem jako zástupce veřejné žaloby. Státní zástupce je činný i ve vykonávacím řízení. Státnímu zástupci jsou tak svěřeny pravomoci ve všech stádiích trestního řízení. Před zahájením trestního řízení je státní zástupce povinen přijímat oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Státní zástupce disponuje také řadou pravomocí v rámci právního styku s cizinou.

Podanou obžalobu (návrh na potrestání, návrh na schválení dohody o vině a trestu) pak posuzují nezávislé soudy.

Kontrolní orgány:

Finanční analytický úřad je jedním z orgánů dohledu nad dodržováním povinností vyplývajících z AML zákona, přičemž je jediným, do jehož působnosti patří kontrola všech typů povinných osob. Kontroly jsou prováděny buď formou korespondenční, nebo „na místě“. Volba vhodného způsobu vyplývá z plánovaného rozsahu konkrétní kontroly.

Při ročním plánování kontrol je vždy využíván rizikově orientovaný přístup, který spočívá v tom, že jsou do plánů zařazovány subjekty zranitelnější, náchylnější či více zneužitelné k legalizaci výnosů z trestné činnosti či financování terorismu. Jejich výběr je uskutečňován na základě detailně propracované metodiky, jejímž cílem je mimo jiné to, aby lidské zdroje byly využívány účelně. Kromě subjektů zařazených do plánu kontrol provádí Finanční analytický úřad i tzv. mimořádné kontroly, a to na základě podnětů získaných z interních a vnějších zdrojů. Počet takto zkontrolovaných subjektů roste úměrně tomu, jak se zvyšuje počet doručovaných podnětů. Finanční analytický úřad při své činnosti preferuje právě provádění kontrol na základě podnětu, protože může okamžitě reagovat na situace, které se vyskytují na trhu a ještě významněji tak naplňovat stanovený rizikově orientovaný přístup.

V případě, že Finanční analytický úřad zjistí v průběhu kontroly nedostatky v plnění povinností vyplývajících z AML zákona, vždy od povinných osob vyžaduje zprávu o přijatých opatřeních k nápravě zjištěných nedostatků, a v případě, že stav již nejde zhojit, informaci o tom, jaká budou přijata nápravná opatření, aby se nedostatky v budoucnu neopakovaly. Zároveň je Finanční analytický úřad v takových případech oprávněn k vedení navazujících přestupkových řízení. AML zákon od 1. 1. 2021 umožňuje správním orgánům uložit jednak trest pokuty, ale nově rovněž trest zákazu činnosti a trest zveřejnění rozhodnutí. Posledně jmenovaný spočívá v tom, že přestupce musí na své náklady ve stanoveném médiu zveřejnit výrok rozhodnutí. Výše ukládaných pokut je stanovována dle významu a závažnosti zjištěných nedostatků, přičemž postupně dochází a zcela jistě i nadále bude docházet k jejich navyšování (i v návaznosti na výrazné zvýšení horních sazeb od 1. 1. 2021).

Další, neméně významnou činností Finančního analytického úřadu je vyhodnocování systémů vnitřních zásad, které některé povinné osoby musí vypracovat a část z nich (ty, které zákonodárce považuje za rizikovější) je navíc musí Finančnímu analytickému úřadu doručit k vyhodnocení. Daná povinnost byla povinným osobám uložena proto, aby procesy, které v oblasti AML/CFT mají nastaveny, byly skutečně efektivní a v souladu s požadavky AML zákona.

Finanční analytický úřad pravidelně spolupracuje s ostatními dozorovými orgány, a to ať už v rámci společných kontrol či předávání zjištěných nedostatků, nebo rovněž v rámci jejich metodického vedení. Pracovníci Finančního analytického úřadu se také pravidelně podílejí na lektorování zástupců povinných osob a zvyšují tak povědomí o povinnostech definovaných v AML zákoně. Neopomenutelná je rovněž jejich publikační činnost v odborných periodikách.

Do působnosti ČNB náleží mj. činnosti licenční, schvalovací, povolovací, dále ČNB vykonává dohled nad plněním specifikovaných AML povinností u povinných osob, vůči nimž vykonává dohled.

Podle zákona je Česká národní banka (dále jen „ČNB“) dozorčím orgánem pro správní dozor nad

plněním povinností v oblasti AML/CFT u povinných osob, vůči nimž vykonává dohled. Dohled je vykonáván jak prostřednictvím dohledu na místě, tak na dálku.

V rámci AML/CFT dohledu na dálku se dohledové postupy v souladu s rizikově orientovaným přístupem zaměřují na sestavování a aktualizaci rizikových profilů dohlížených povinných osob. Na jejich základě jsou sestavovány plány kontrolní činnosti na další období včetně zaměření kontrol na klíčové oblasti zvýšeného rizika. Rizikové posouzení vychází z detailních informací získaných pravidelným plošným dohledovým šetřením na dálku v oblasti AML/CFT. V reakci na aktuální rizika jsou dále prováděna tematicky zaměřená plošná korespondenční šetření a na základě podnětů a informací získaných z dalších zdrojů i ad-hoc korespondenční šetření u jednotlivých povinných osob.

Dohled na místě zahrnuje zejména kontroly v oblasti AML/CFT (ve vybraných případech se jedná o společné kontroly s FAÚ nebo se zahraničními orgány dohledu). V rámci kontrolní činnosti, prováděné na základě rizikově orientovaného přístupu, je hodnocena efektivnost systému preventivních opatření uplatňovaných povinnými osobami jak v jejich celku z pohledu řídicího a kontrolního systému, tak i v dílčích oblastech AML/CFT, které jsou vyhodnoceny jako rizikově senzitivní v kontextu konkrétní instituce.

K odstranění zjištěných nedostatků může Česká národní banka uložit vhodná opatření k nápravě a v závislosti na závažnosti zjištěných nedostatků jsou za porušení povinností v AML/CFT oblasti ve správních řízeních rovněž ukládány pokuty.

Z hlediska AML/CFT opatření se ČNB v rámci své licenční, schvalovací a povolovací činnosti zaměřuje zejména na prověřování původu počátečního kapitálu, na prověřování důvěryhodnosti a způsobilosti vedoucích osob a osob s kvalifikovanou účastí a jejich vedoucích osob a v neposlední řadě rovněž na posuzování kvality AML předpisové základny a jejího souladu s legislativními požadavky, a to u těch subjektů finančního trhu, které v souladu s příslušnými právními předpisy dokládají splnění uvedených požadavků.

ČNB při své činnosti v oblasti AML/CFT úzce spolupracuje s FAÚ a dalšími orgány dohledu, a to i v rámci mezinárodní spolupráce např. ve výboru Moneyval. Od roku 2020 se také aktivně účastní nově vznikajících kolegií dohledů v oblasti AML/CFT organizovaných k vybraným mezinárodním finančním skupinám. V rámci osvětové činnosti ČNB publikuje na svých webových stránkách blogy k aktuálním problémům v oblasti AML a pracovníci ČNB vykonávají pravidelnou lektorskou činnost pro odbornou veřejnost.

V oblasti regulace je Česká národní banka zmocněna k vydání vyhlášky blíže upravující požadavky kladené na systém vnitřních zásad a hodnocení rizik některých povinných osob na finančním trhu. ČNB rovněž vydává výkladová stanoviska k vybraným regulatorním otázkám v oblasti AML/CFT.

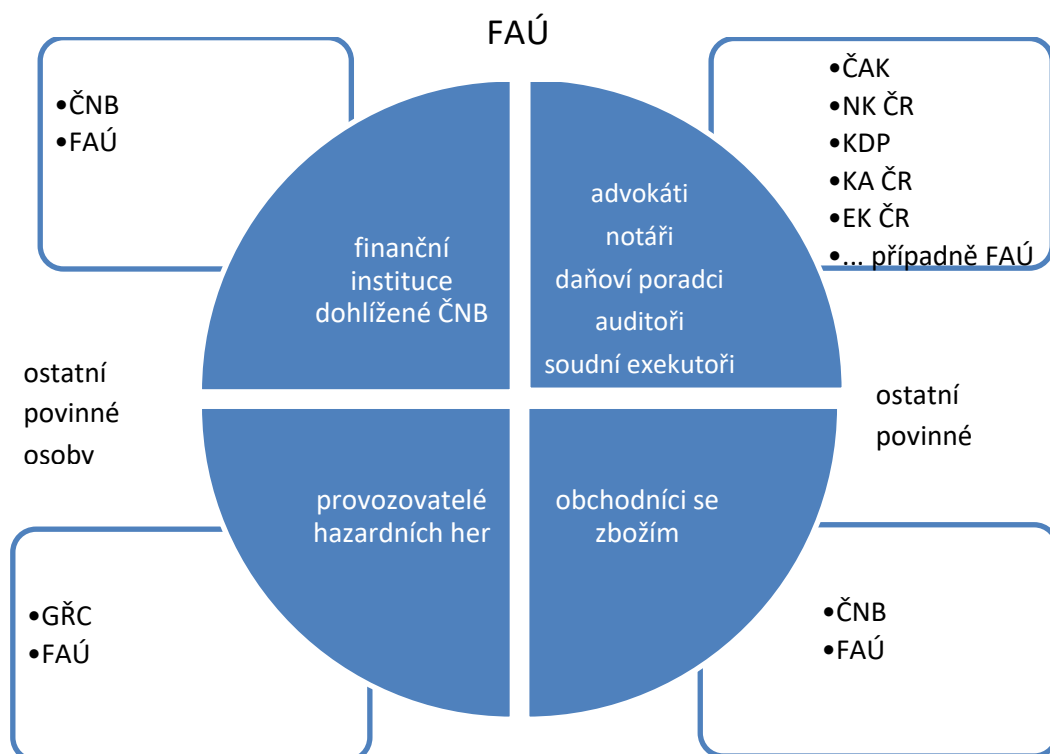
Orgány celní správy vykonávají dozor nad dodržováním zákona upravujícího hazardní hry u veškerých provozovatelů hazardních her, kteří jsou povinnými osobami, s výjimkou provozovatelů loterie, hry bingo nebo tomboly.

Základním prvkem uplatňování AML/CFT opatření je identifikace návštěvníka prováděná už při vstupu do herny a kasina, vedení denní jmenné evidence návštěvníků a uchovávání identifikačních údajů. Dalším prvkem uplatňování AML/CFT opatření je monitorování v herně a kasinu jako preventivní

nástroj, kdy celním úřadům musí být umožněn přístup do prostor, kde je umístěno monitorovací zařízení, a musí jim být zpřístupněny záznamy pořízené monitorovacím zařízením. Celní úřady kontrolují u provozovatelů hazardních her povinnost zpracovávat písemně systém vnitřních zásad a hodnocení rizik, povinnost zajistit nejméně jedenkrát v průběhu 12 kalendářních měsíců školení pro zaměstnance, kteří se mohou při výkonu práce setkat s podezřelými obchody. Rovněž se kontroluje u provozovatele povinnost oznámit podezřelý obchod Finančnímu analytickému útvaru. Dále celní úřady zpracovávají informace z výkaznictví, jehož prostřednictvím lze kontrolovat podezřelé finanční toky. Celním úřadům je svěřena pravomoc projednávat přestupky v oblasti hazardních her v plném rozsahu, a to včetně přestupků podle AML zákona.

Česká obchodní inspekce kontroluje dodržování AML povinností jak u fyzických, tak i právnických osob oprávněných k obchodování s použitým zbožím nebo ke zprostředkování takových obchodů nebo k přijímání věcí do zástavy v bazarech a zastavárnách a dále u osob obchodujících s uměleckými díly, kulturními památkami, předměty kulturní hodnoty nebo zprostředkovávajících takové obchody ve starožitnictvích a aukčních síních. Cílem zákonné úpravy boje proti praní peněz a financování terorismu je zabránění zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu a uchování stop po přesunech uvedených komodit, včetně záznamů o tom od koho, prostřednictvím koho a ke komu se přemísťovaly.

Příslušné profesní komory dohlíží na dodržování povinností u svých členů (tj. advokátů, notářů, auditorů, soudních exekutorů nebo daňových poradců), a to jak na základě vlastního plánu dohledu, tak na základě podnětů FAÚ (a jiných). Navíc v případě, že by příslušná profesní komora nezačala kontrolu u svého člena v zákonem stanovené lhůtě, pak kontrolu zahájí FAÚ.

Finanční správa:

Finanční správa se zabývá správou daní; jedná se o postup, jehož cílem je správné zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady; při této činnosti může detekovat mj. daňové úniky spjaté s legalizací výnosu z trestné činnosti nebo financováním terorismu. Ačkoliv je Finanční správa při správě daní vázána povinností mlčenlivosti, v případech, kdy disponuje důkazními prostředky či jinými poznatky nasvědčujícími těmto nezákonným aktivitám, je mlčenlivost vůči Finančnímu analytickému úřadu prolomena a poznatky jsou postupovány k řešení. Rovněž Finanční analytický úřad postupuje na základě AML zákona Finanční správě podněty, které jsou svým obsahem náplní činnosti správy daní.

Celní správa:

Role Celní správy v AML systému je trojí. Zaprvé je orgánem přijímajícím hlášení o extrakomunitárních převozech hotovosti. Zadruhé, jak bylo výše uvedeno, je také orgánem činným v trestním řízení v rámci vymezené věcné působnosti. Zatřetí a v neposlední řadě je dozorovým orgánem v hazardním sektoru.

Celní správa je kontrolním orgánem v oblasti přeshraničního převozu hotovosti. Pokud fyzická osoba, která vstupuje do Evropské unie nebo ji opouští, převáží peněžní hotovost v hodnotě 10 000 EUR nebo více, musí podat celnímu úřadu oznámení. Oznamovací povinnost se vztahuje i na odesílatele či příjemce poštovních zásilek z/do zemí mimo Evropskou unii. Od 3. června 2021 vstupuje v platnost nová oznamovací povinnost, která se vztahuje na komodity používané jako vysoce likvidní prostředky k uchování hodnoty, kterými jsou mince s obsahem zlata nejméně 90 % a slitky s vysokou ryzostí, jako například pruty, nugety nebo hroudy s obsahem zlata alespoň 99,5 %. Jelikož Česká republika nemá pozemní hranice se státy mimo Evropskou unii, provádí se kontroly převozu hotovosti celními orgány na mezinárodních letištích.

Kontrolu plnění oznamovací povinnosti provádějí výhradně celní úřady. Kontrola probíhá standardně podle tuzemských celních předpisů a jednotlivých celních postupů. Příslušník celní správy má oprávnění zejména požadovat potřebná vysvětlení, prokázání totožnosti, provádět kontrolu osob, zavazadel, dopravních prostředků, jejich nákladu, přepravních a průvodních dokumentů a poštovních a jiných zásilek. Celní úřad využívá jako prostředek ke kontrole převozu peněžní hotovosti služebního psa, který je speciálně vycvičený na detekci bankovek. V případě zjištění, že kontrolovaná osoba, která má peněžní prostředky u sebe, nesplnila oznamovací povinnost, celní úřad peněžní prostředky zajistí. Kontroly jsou realizovány namátkově nebo cíleně. Celní úřad vychází zejména z rizikové analýzy, z předchozí zkušenosti z kontrol s přihlédnutím k možným rizikovým zemím příletu nebo odletu.

Orgány celní správy dále vykonávají dozor nad dodržováním zákona upravujícího hazardní hry u veškerých provozovatelů hazardních her, kteří jsou povinnými osobami, s výjimkou provozovatelů loterie, hry bingo nebo tomboly.

Základním prvkem uplatňování AML/CFT opatření je identifikace návštěvníka prováděná už při vstupu do herny a kasina, vedení denní jmenné evidence návštěvníků a uchovávání identifikačních údajů. Dalším prvkem uplatňování AML/CFT opatření je monitorování v herně a kasinu jako preventivní nástroj, kdy celním úřadům musí být umožněn přístup do prostor, kde je umístěno monitorovací zařízení, a musí jim být zpřístupněny záznamy pořízené monitorovacím zařízením. Celní úřady

kontrolují u provozovatelů hazardních her povinnost zpracovávat písemně systém vnitřních zásad a hodnocení rizik, povinnost zajistit nejméně jedenkrát v průběhu 12 kalendářních měsíců školení pro zaměstnance, kteří se mohou při výkonu práce setkat s podezřelými obchody. Rovněž se kontroluje u provozovatele povinnost oznámit podezřelý obchod Finančnímu analytickému úřadu. Dále celní úřady zpracovávají informace z výkaznictví, jehož prostřednictvím lze kontrolovat podezřelé finanční toky. Celním úřadům je svěřena pravomoc projednávat přestupky v oblasti hazardních her v plném rozsahu, a to včetně přestupků podle AML zákona.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže:

Je mj. specifickým orgánem dozoru nad zadáváním veřejných zakázek a při uzavírání smluv v oblasti dopravní obslužnosti. Prostřednictvím zadávání veřejných zakázek a uzavírání smluv v oblasti dopravní obslužnosti dochází k výdeji značné části prostředků z veřejných rozpočtů. Cílem Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je zajistit volnou a svobodnou soutěž mezi dodavateli veřejných zakázek a současně provedení výběru dodavatele transparentním způsobem bez diskriminace uchazečů a libovůle zadavatele. Nelze zcela vyloučit, že právě zejména libovůle zadavatele a nezákonné preferování určitých konkrétních dodavatelů při uzavírání smluv může být za určitých okolností podhoubit i pro kriminalitu v oblasti veřejných zakázek (například úmyslným předražováním veřejných zakázek) a následně i pro praní peněz.

Orgány regulace a tvorby AML politiky:

Orgány AML preventivní regulace a tvorby preventivní AML politiky jsou FAÚ a ČNB, přičemž ČNB tuto činnost vykonává pouze ve vztahu k povinným osobám, nad kterými vykonává dohled.

V rámci AML/CFT politiky FAÚ mimo jiné zajišťuje národní AML regulaci, především prostřednictvím tvorby národní právní úpravy opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, která je soustředěna do AML zákona. Tato právní úprava je vytvářena v souladu s evropskou AML legislativou, zejména AML směrnicí a se standardy FATF, a pro ČR se jedná o stěžejní právní předpis v této oblasti. Pokud jde o evropskou AML legislativu, FAÚ se rovněž aktivně účastní jejich příprav a vyjednávání v příslušných pracovních skupinách, koordinuje národní pozici, zpracovává instrukce, rámcové pozice a další poziční dokumenty. FAÚ pro účely regulace AML a efektivity uplatňování AML/CFT opatření vydává četné metodické pokyny, které se týkají významných otázek pro řádné provádění AML/CFT opatření a jejichž cílem i nezbytným předpokladem řádného provádění je dostatečné pochopení nastavených pravidel jejich adresáty. Současně také poskytuje četná výkladová stanoviska k AML zákonu, konzultace, a to na každodenní bázi. Regulatorní činnost doplňuje FAÚ prováděním pravidelných školení povinným osobám, jejich profesním sdružením a zainteresovaným orgánům. Zajišťuje také soulad jiné legislativy se zásadami AML prevence formou připomínek.

Dále plánuje, koordinuje, metodicky vede a za součinnosti ostatních zainteresovaných subjektů provádí tento rozsáhlý proces národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu. Na Zprávu o národním hodnocení rizik FAÚ naváže, opět ve spolupráci s příslušnými orgány, přípravou a tvorbou Akčního plánu, který je základem národní AML strategie.

V rámci své věcné působnosti zajišťuje také členství ČR v příslušných mezinárodních organizacích, zejména v EU a v Radě Evropy. V rámci institucí EU zajišťuje členství v příslušných pracovních skupinách

při EK i v Radě EU (např. EGMLTF, FIU Platforma). V Radě Evropy se jedná především o mezinárodní hodnotící výbor Moneyval, kde FAÚ zastává pozici vedoucího české delegace.

V neposlední řadě zajišťuje vnitrostátní koordinaci provádění mezinárodních sankcí, a s tím související agendu: působnost k sankčnímu zákonu, vydávání metodických pokynů a výkladových stanovisek, školení a poskytování metodické podpory zainteresovaným orgánům. FAÚ rovněž předsedá Meziresortní koordináční skupině pro provádění mezinárodních sankcí. Zástupce FAÚ se pravidelně účastní jednání Sankční formace RELEX.

Česká národní banka je v oblasti regulace zmocněna k vydání vyhlášky blíže upravující požadavky kladené na systém vnitřních zásad a hodnocení rizik některých povinných osob na finančním trhu. ČNB rovněž vydává výkladová stanoviska k vybraným regulatorním otázkám v oblasti AML/CFT.

Gestorem bezpečnostní politiky je Ministerstvo vnitra. Ministerstvo vnitra pomocí koncepčních a strategických dokumentů vytváří rámec pro efektivní prevenci i represí trestněprávního jednání, tedy i pro případy legalizace výnosů z trestné činnosti či financování terorismu. Ministerstvo vnitra je gestorem některých významných souvisejících zákonů (např. zákon o Policii ČR, zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), aktivně se podílí na formování trestněprávní politiky a související legislativy a je metodickým partnerem pro Policii ČR.

Ministerstvo vnitra také koordinuje pracovní skupinu, jejímž úkolem je posouzení míry zranitelnosti nestátního neziskového sektoru vůči riziku zneužití k financování terorismu. V návaznosti na 5. kolo vzájemného hodnocení ČR pak tato meziresortní pracovní skupina vypracovala dva materiály, které mohou státnímu sektoru, nestátnímu neziskovému sektoru a dalším subjektům pomoci pochopit základní rizika spojená s financováním terorismu a legalizací výnosů z trestné činnosti. Materiál „Riziko zneužití nestátních neziskových organizací pro účely financování terorismu či praní peněz“ cílí zejména na identifikaci a objasnění hrozeb, kterým mohou neziskové organizace čelit, a upozorňuje na související rizikové indikátory. Materiál „Osvěta pro neziskový sektor v oblasti boje proti financování terorismu“ si pak klade za úkol zejména šířit osvětu v rámci neziskového sektoru o problematice financování a podpory terorismu a poskytnout nestátním neziskovým organizacím dostatek informací, včetně praktických příkladů, a pomocnou ruku v prevenci financování terorismu. Oba texty byly rovněž přeloženy do angličtiny a jsou zveřejněny na webu MV.

Regulaci civilního práva a trestního práva (včetně implementace příslušných ustanovení AML směrnice), problematiky spojené s prevencí korupce má ve své působnosti Ministerstvo spravedlnosti. Mimoto má tento resort v gesci agendu, která se týká spolupráce na národním hodnocení rizik (formou záštity nad pracovní skupinou k posouzení efektivity stíhání případů legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu složené ze zástupců Ministerstva spravedlnosti, finanční správy, Policie, Nejvyššího státního zastupitelství a Nejvyššího soudu), mezinárodní spolupráce v rámci Pracovní skupiny OECD proti zahraničnímu podplácení v mezinárodních podnikatelských transakcích a Meziresortní skupiny pro mezinárodní sankce (v obou skupinách figurují zástupci Ministerstva spravedlnosti) a obecně zapojení Mezinárodního odboru trestního Ministerstva spravedlnosti do mezinárodní spolupráce. V neposlední řadě disponuje Ministerstvo spravedlnosti v oblasti AML a korupce důležitými statistickými údaji a spolupracuje na přípravě komplexního informačního systému a sběru dat v této oblasti.

Sektorovými regulátory jsou:

- Ministerstvo financí (sektorová regulace finančních institucí, hazardu a poradenských profesí);
- Ministerstvo spravedlnosti (sektorová regulace právnických profesí);
- Ministerstvo pro místní rozvoj (sektorová regulace);
- Ministerstvo průmyslu a obchodu je obecným regulátorem obchodu a podnikání a také vstupu do něj.

Gestorem zahraniční politiky ČR (a tedy i orgánem odpovědným za přijímání mezinárodních sankcí a gestorem zahraniční rozvojové spolupráce) je MZV.

Při Úřadu vlády působí Rada vlády pro nestátní neziskový sektor, která se mj. podílí se na státních opatřeních, která mají vztah k NNO.

Všechny jmenované státní orgány a soudy jsou v míře odpovídající jejich věcné působnosti součástí systému AML prevence a boje. Za tímto účelem se orgány veřejné moci zapojily do procesu národního hodnocení rizik ML/TF a zapojí se i do plnění případných úkolů vyplývajících z tohoto procesu.

4 Souhrnné hodnocení hrozeb včetně jejich důsledků

Tato tabulka je na vyžádání dostupná rovněž ve formátu Excel.

ML/TF hrozba	hodnoceno jako top hrozba	pravděpodobnost**	závažnost**	důvody k závažnosti**	možné důsledky***	úroveň hodnocení možných důsledků**	úroveň výsledného hodnocení rizikivosti**	priorita ve zmírňování
Praní peněz z různých druhů podvodných jednání	ano	vysoká	vysoká až střední	vysoké objemy výnosů; vysoké objemy škod; velké počty poškozených; častá organizovanost; přeshraniční charakter	vysoké objemy škod; velké počty poškozených; pokles důvěry v instituce	střední	vysoká až střední	vysoká až střední
Praní peněz z daňové trestné činnosti	ano	střední	vysoká	vysoké objemy výnosů; vysoké objemy škod; častá organizovanost, přeshraniční charakter	vysoké objemy škod; poškození veřejného zájmu; poškození veřejných rozpočtů	vysoká	vysoká	vysoká

ML/TF hrozba	hodnoceno jako top hrozba	pravděpodobnost**	závažnost**	důvody k závažnosti**	možné důsledky***	úroveň hodnocení možných důsledků**	úroveň výsledného hodnocení rizikovitosti**	priorita ve zmírňování
Praní výnosů ze zahraničí, z různých druhů nejasné zdrojové trestné činnosti a samostatně stojící praní	ano	střední	vysoká	vysoké objemy výnosů; organizovanost; sofistikovanost; přeshraniční charakter; obtížné prokazování	významné poškození reputace ČR; nedůvěra v systém; pokřivení poptávky a nabídky na trhu	vysoká	vysoká	vysoká
Praní výnosů z klientelistické hospodářské trestné činnosti	ano	střední	vysoká	vysoké objemy výnosů; vysoké objemy škod; vysoká organizovanost; vysoká míra latence; obtížné odhalování	nedůvěra v systém; poškození reputace ČR, vysoké objemy škod; poškození veřejného zájmu; poškození veřejných rozpočtů; snižování kvality veřejné infrastruktury	vysoká	vysoká	vysoká

ML/TF hrozba	hodnoceno jako top hrozba	pravděpodobnost**	závažnost**	důvody k závažnosti**	možné důsledky***	úroveň hodnocení možných důsledků**	úroveň výsledného hodnocení rizikivosti**	priorita ve zmírňování
Praní peněz z drogové kriminality	ne	střední až nižší	vysoká	vysoké objemy výnosů; vysoké objemy škod; vysoká organizovanost; obtížné prokazování; obtížné odčerpávání; častý přeshraniční charakter	poškození veřejného zájmu; poškození životního prostředí; rozpad osobnosti; drobná kriminalita	vysoká až střední	střední	střední
Praní peněz z obchodu s lidmi	ne	nižší	vysoká	vysoká organizovanost; přeshraniční charakter; vysoká míra latence; obtížné prokazování	porušování lidských práv; nedůstojné zacházení; využívání složité humanitární situace k vlastnímu obohacení; novodobé otroctví; příp. i sexuální zneužívání	vysoká až střední	střední	střední

ML/TF hrozba	hodnoceno jako top hrozba	pravděpodobnost**	závažnost**	důvody k závažnosti**	možné důsledky***	úroveň hodnocení možných důsledků**	úroveň výsledného hodnocení rizikivosti**	priorita ve zmírňování
Praní peněz z autokriminality	ne	vysoká	střední	vysoké objemy škod; vysoká organizovanost	vysoké objemy škod; velké počty poškozených;	střední až nižší	nižší	nižší
Praní peněz z nelegálního hazardu a zneužití legálních HH k praní peněz	ne	nižší	střední	organizovanost; latence; obtížné odhalování	poškození věřitelů; patologické hráčství	střední až nižší	nižší	nižší
Praní peněz z envirokriminality a kriminality související s CITES	ne	nižší	vysoká až střední	vysoké objemy škod, organizovanost; častý přeshraniční charakter;	poškození životního prostředí; vysoké objemy škod	střední	střední až nižší	střední až nižší
Financování terorismu	ne	nižší	vysoká	organizovanost; přeshraniční charakter obtížné odhalování; obtížné prokazován	ohrožení bezpečnosti obyvatel; ohrožení fungování institucí; ohrožení bezpečnosti státu	vysoká	střední	střední

* Hodnocení souvisí s celkově vnímanou, tj. jak se schématem praní, tak se zdrojovou trestnou činností samotnou.

** Hodnocení se může v detailu u jednotlivých typologií lišit.

*** Ve smyslu dopadů i škod, srov. http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/images/National_ML_TF_Risk_Assessment.pdf, str. 27.

5 Shrnutí závěrů z druhého kola

Hrozby

Nejvýznamnější hrozby označujeme jako top ML hrozby. Jsou jimi:

- různé druhy podvodných jednání a navazující praní,
- daňová trestná činnost a navazující praní,
- praní zahraničních výnosů a samostatně stojící praní,
- hospodářská trestná činnost související s klientelismem a navazující praní.

Riziko financování terorismu představuje velmi závažnou hrozbu, nicméně vzhledem k jeho nízké četnosti jej hodnotíme jako střední.

Zranitelnosti

Za nejvýznamnější zranitelná místa považujeme:

V soukromém sektoru:

- platební služby,
- úschovu cenností,
- obchod s nemovitostmi,
- poskytování služeb pro PO a SF,
- obchody s virtuálními aktivy,
- obchody s hotovostí,
- obchody se zlatem,
- insolvenční řízení.

Ve státní sféře:

- efektivitu v oblasti trestního stíhání,
- efektivitu v oblasti odčerpávání nelegálních výnosů,
- vypovídací hodnotu statistik v oblasti trestního stíhání,
- efektivitu v oblasti kontroly převozu hotovosti.

Důsledky

Za nejvýznamnější důsledky hodnocených ML rizik považujeme: významné poškození reputace ČR, pokles důvěry v instituce (veřejné i soukromé), pokřivení poptávky a nabídky na trhu, vysoké objemy škod, vysoké počty poškozených, poškození veřejného zájmu, poškození veřejných rozpočtů, snižování kvality veřejné infrastruktury.

V případě rizika financování terorismu sledujeme zejména ohrožení bezpečnosti obyvatel, ohrožení fungování institucí, ohrožení bezpečnosti státu.

Zmírňující opatření

Na národní úrovni jsou tento proces a zpráva základem pro tvorbu národní AML strategie. Již v této zprávě jsme navrhli celou řadu cílených zmírňujících opatření, která budou dále rozpracována v samostatném Akčním plánu.

Přehled strategických dokumentů týkajících se oblasti AML/CFT

Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023²¹

Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023 schválená usnesením vlády č. 325 ze dne 23. května 2018 a její navazující Akční plány se zabývají širokým spektrem opatření, která mají za cíl dosáhnout systémového zlepšení v oblasti boje proti organizované kriminalitě. Některá z těchto opatření měla či stále mají přesah také do oblasti boje proti praní peněz – například opatření směřující k lepšímu využití informací z bankovních účtů, podpora boje proti hospodářské kriminalitě, rozvoj mezinárodní spolupráce či opatření směřující k lepší dokumentaci trestné činnosti v prostředí Darknet.

Audit národní bezpečnosti²²

Audit národní bezpečnosti byl zpracován na základě zadání předsedy vlády ministrovi vnitra. Věnuje se deseti okruhům hrozeb, mezi které patří i organizovaný zločin. Audit ověřoval dvě základní schopnosti státu, a to schopnost identifikovat konkrétní bezpečnostní hrozbu a přijmout vůči ní preventivní opatření a schopnost reagovat na nastalou krizi, kterou je potřeba řešit. V několika oblastech doporučení, na jejichž plnění panuje v bezpečnostní komunitě shoda, již byly podniknuty konkrétní kroky k plnění souvisejících opatření. Audit národní bezpečnosti byl schválen usnesením vlády č. 1125 ze dne 14. prosince 2016.

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR²³

Zpráva shrnuje poznatky Ministerstva vnitra, Policie ČR, rezortů i příslušných institucí působících v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. V návaznosti na to podává informace o stavu a vývoji kriminality na území ČR a o návrhu opatření určených k jejímu snížení. Zpráva také pojednává o činnosti státních orgánů zapojených do systému ochrany vnitřní bezpečnosti České republiky.

Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice²⁴

Zprávu o drogové situaci v České republice pravidelně již patnáct let vydává Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. Text zprávy se zabývá návykovými látkami, a to téměř výhradně nelegálními či pouličními drogami. Obsahuje kapitoly zaměřené mimo jiné na prevenci, odhad počtu uživatelů drog a zdravotní a sociální souvislosti užívání drog včetně kriminality spojené s návykovými látkami.

Národní strategie boje proti obchodování s lidmi pro období 2020 až 2023²⁵ a výroční zprávy

Problematice boje proti obchodování s lidmi a pomoci obětem této trestné činnosti se ČR intenzivně věnuje již od roku 2003. Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období let 2020–2023 je v pořadí již šestým dokumentem, který se snaží prostřednictvím stanovených opatření

²¹ <http://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-boje-proti-organizovanemu-zlocinu-do-roku-2023.aspx>

²² <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>

²³ <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>

²⁴ <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/>

²⁵ <https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>

a nastavováním hlubší spolupráce mezi jednotlivými aktéry na poli boje proti obchodování s lidmi výskyt této trestné činnosti eliminovat.

Každoročně je vydávána zpráva o aktuálním stavu obchodování s lidmi v ČR, která se zaměřuje zejména na obchodování s lidmi ve smyslu skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi dle § 168 zákona č. 40/2009 Sb. a také na související trestnou činnost a doprovodné jevy v podobě prostituce, t. č. kuplířství a neoprávněného zaměstnávání cizinců; doprovodným prvkem jsou také statistické výstupy. Zpráva za rok 2019²⁶ se, obdobně jako v předchozích letech, věnuje taktéž podpoře ze strany pomáhajících organizací, prevenci, vzdělávání a finančním zdrojům.

Výroční zprávy

Relevantní informace týkající se oblasti praní peněz a financování terorismu za dané období lze nalézt rovněž ve výročních zprávách věcně příslušných organizací. Na prvním místě se jedná o **výroční zprávy Finančního analytického úřadu**,²⁷ a dále následují výroční zprávy **Národní centrály proti organizovanému zločinu a Služby kriminální policie a vyšetřování**,²⁸ **Národní protidrogové centrály**,²⁹ **Zpráva o činnosti státního zastupitelství**³⁰ nebo **Bezpečnostní informační služby**.³¹

Dlouhodobá koncepce dohledu České národní banky a výroční zprávy o výkonu dohledu

Dlouhodobá koncepce dohledu ČNB³² vymezuje principy dohledu této instituce mimo jiné také v oblasti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, přičemž v rámci politiky a organizace dohledu pokrývá dohled na dálku i kontroly na místě u jednotlivých dohlížených sektorů finančního trhu.

Každoroční zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem³³ poskytují ucelený přehled o výkonu dohledu ze strany ČNB, včetně přehledu o dohledové činnosti a sankčních řízeních vedených v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Národní strategie na ochranu finančních zájmů EU (MF – Centrální kontaktní bod AFCOS)³⁴

Součástí Národní strategie na ochranu finančních zájmů EU v ČR účinné od 1. 5. 2020 je Akční plán, který je vypracováván pro každý rok. Akční plán vychází nejen z této aktuální Národní strategie, ale je zpracován na základě vyhodnocení akčního plánu z předchozího roku, a také může reagovat na aktuální stav a potřeby, které se případně objeví. Cílem Národní strategie je zabezpečit důslednou ochranu finančních zájmů EU v ČR v souladu se Smlouvou o fungování Evropské unie a článkem 129 finančního

²⁶ <https://www.mvcr.cz/soubor/osl-zprava-2019-001-pdf.aspx>

²⁷ <https://www.financnianalytickyurad.cz/vyrocnizpravy.html>

²⁸ <https://www.policie.cz/vyhodnoceni-cinnosti.aspx>

²⁹ <http://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

³⁰ <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/>

³¹ <https://www.bis.cz/vyrocnizpravy/>

³² <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/dlohodobakoncepcedohledu/dlohodobakoncepcedohledu.pdf>

³³ <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/souhrne-informace-fin-trhy/zpravy-o-vykonu-dohledu-nad-financnim-trhem/>

³⁴ <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/financni-zajmy-eu/narodni-strategie-ochrany>

nařízení (prevence vzniku škod nebo ohrožení finančních zájmů EU, případně účinný postih za podvodnou mezinárodní ekonomickou činnost). Národní strategie se věnuje rovněž oblasti AML/CFT v samostatné kapitole „Boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML/CFT)“.

Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022³⁵

Cílem materiálu Vládní koncepce boje s korupcí je garantovat koordinovaný a systematický přístup v boji proti všem formám korupce na všech úrovních řízení státu. Koncepce stanoví základní institucionální a obsahové vymezení vládní protikorupční politiky. Na ni navazují konkrétní protikorupční opatření definovaná v souladu dlouhodobými potřebami, ale i v závislosti na aktuálním vývoji v podobě jednoletých akčních plánů.

Osvěta pro neziskový sektor a Riziko zneužití nestátních neziskových organizací

V návaznosti na 5. kolo vzájemného hodnocení České republiky v rámci Moneyval a v návaznosti na „Akční plán pro plnění doporučení vyplývajících z 5. kola vzájemného hodnocení České republiky v oblasti prevence praní peněz a boje proti financování terorismu“ byly zpracovány dva klíčové materiály:

- **Riziko zneužití nestátních neziskových organizací pro účely financování terorismu či praní peněz³⁶**

Materiál cílí zejména na identifikaci a objasnění hrozeb a různých rizikových indikátorů souvisejících s financováním terorismu či praním peněz a na obecnou podporu efektivní aplikace rizikově orientovaného dohledu vůči nestátnímu neziskovému sektoru. Zároveň může sloužit jako jeden z podkladů pro vyhodnocení rizikosti i u jiných právnických osob, které jsou např. příjemci prostředků z dotačních programů či dodavatelé zboží a služeb pro státní orgány.

- **Osvěta pro neziskový sektor v oblasti boje proti financování terorismu³⁷**

Materiál si klade za úkol zejména šířit osvětu v rámci neziskového sektoru o problematice financování a podpoře terorismu. Snaží se poskytnout nestátním neziskovým organizacím nejen dostatek informací, včetně praktických příkladů v této oblasti, ale nabídnout pomocnou ruku v prevenci zaměřené na zabránění jejich zneužití pro účely financování terorismu.

³⁵ <https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2018-az-2022/>

³⁶ <https://www.mvcr.cz/cthh/soubor/riziko-zneuzeni-nestatnich-neziskovych-organizaci-pro-ucely-financovani-terorismu-ci-prani-penez-verejna-verze-2020.aspx>

³⁷ <https://www.mvcr.cz/cthh/soubor/dokumenty-k-aktualitam-cthh--brozura-osveta-pro-neziskovy-sektor-v-oblasti-boje-proti-financovani-terorismu-pdf.aspx>

Seznam použité zahraniční literatury

Basel Committee on Banking Supervision: Guidelines Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism, 2020, dostupné na: [Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism \(bis.org\)](#)

Egmont Group: PRINCIPLES FOR INFORMATION EXCHANGE BETWEEN FINANCIAL INTELLIGENCE UNITS, 2013, dostupné na: [Key Egmont Group Documents - The Egmont Group](#)

European Banking Authority: Guidelines on ML/TF risk factors (revised), 2021, dostupné na: [Guidelines on ML/TF risk factors \(revised\) | European Banking Authority \(europa.eu\)](#)

European Commission: REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, 2019, dostupné na: [HODNOCENÍ RIZIK | FAÚ MF ČR \(financnianalytickyurad.cz\)](#)

European Supervisory Authorities: Joint Opinion of the European Supervisory Authorities on the risks of money laundering and terrorist financing affecting the European Union's financial sector, 2021, dostupné na: [Opinion on MLTF risks.pdf \(europa.eu\)](#)

FATF: Best Practices Paper on Combating the Abuse of NPOs, 2015, dostupné na: [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\)](#)

FATF: Emerging Terrorist Financing Risks, 2015, dostupné na: [Emerging-Terrorist-Financing-Risks.pdf \(fatf-gafi.org\)](#)

FATF: Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers, 2019, dostupné na: [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\)](#)

FATF: GUIDANCE FOR A RISK-BASED APPROACH: LEGAL PROFESSIONALS, 2019, dostupné na: [RISK-BASED APPROACH GUIDANCE FOR LEGAL PROFESSIONALS \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/risk/Pages/default.aspx)

FATF Guidance on Transparency and Beneficial Ownership, 2014, dostupné na: [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/guidance/Pages/default.aspx)

FATF: Mezinárodní standardy v boji proti praní peněz, financování terorismu a proliferační, 2020, dostupné na: [Mezinárodní standardy v boji proti praní peněz, financování terorismu a Proliferační \(financnianalytickyurad.cz\)](https://www.financnianalytickyurad.cz/)

FATF: Money laundering and terrorist financing risks and vulnerabilities associated with gold, 2015, dostupné na: [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/guidance/Pages/default.aspx)

FATF: Money Laundering through the Physical Transportation of Cash, 2015, dostupné na: [MONEY LAUNDERING THROUGH THE PHYSICAL TRANSPORTATION OF CASH \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/guidance/Pages/default.aspx)

FATF: National money laundering and terrorist financing risk assessment, 2013, dostupné na: [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/guidance/Pages/default.aspx)

FATF: Professional Money Laundering, 2018, dostupné na: [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/guidance/Pages/default.aspx)

FATF: Terrorist Financing Risk Assessment Guidance, 2019, dostupné na [Documents - Financial Action Task Force \(FATF\) \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/guidance/Pages/default.aspx)

FATF: Trade-Based Money Laundering: : Risk Indicators, 2021, dostupné na: [Trade-Based Money Laundering Risk Indicators \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/guidance/Pages/default.aspx)

FATF: Update: COVID-19-related Money Laundering and Terrorist Financing, 2020, dostupné na: [Update-COVID-19-Related-Money-Laundering-and-Terrorist-Financing-Risks.pdf \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/guidance/Pages/default.aspx)

FATF: Virtual Assets Red Flag Indicators of Money Laundering and Terrorist Financing, 2020, dostupné na: [Virtual-Assets-Red-Flag-Indicators.pdf \(fatf-gafi.org\)](#)

OECD: Beneficial Ownership Implementation Toolkit, dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/transparency/beneficial-ownership-toolkit.pdf>

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Základní rozbor typologie právních forem právnických osob a svěřenského fondu se zaměřením na jejich obecnou míru rizikovosti z hlediska zneužití při praní peněz a financování terorismu
- Příloha č. 2 Zranitelnost právních forem právnických osob, svěřenského fondu: výstup z analýzy ML/TF hrozeb
- Příloha č. 3 Vymezení pojmu skutečného majitele a evidence skutečného majitele
- Příloha č. 4 Riziko zneužití NNO pro účely ML/TF³⁸
- Příloha č. 5 Statistika dohledové činnosti za období 2016 – 2019
- Příloha č. 7 Statistika Policie ČR za období 2016 – 2019
- Příloha č. 8 Statistika státního zastupitelství za období 2016 – 2019
- Příloha č. 9 Statistika MSP za období 2016 – 2019

³⁸Jedná se o veřejnou verzi přílohy.